

TEENPATH

ไขความลับ

“รุ่นเรา เราเลือก เราจับผิดชอบ”

บันทึกประสบการณ์สองปีแรกของเยาวชน
และคนทำงาน

ค่าย สสร สื่อ และ ICTeen

ในโครงการทำอย่างอย่างเข้าใจ

เรื่อง	ไขความลับ “รุ่นเรา เราเลือก เรารับผิดชอบ” บันทึกประสบการณ์สองปีแรกของเยาวชนและคนทำงาน ค่ายละคร สื่อ และ ICTeen โครงการก้าวอย่างองอย่างเข้าใจ
พิมพ์ครั้งแรก	กันยายน ๒๕๔๙
จำนวนพิมพ์	๔,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	พี.เอส.ซีพพลาย โทรศัพท (๐๘) ๑๖๒๒-๖๕๕๘
ISBN	๙๗๔-๙๔๘๓๐-๗-๓
จัดพิมพ์โดย	โครงการก้าวอย่างองอย่างเข้าใจ (Teenpath) ภายใต้การสนับสนุนกองทุนโลกเพื่อแก้ไขปัญหาเอดส์ วัณโรค และมาเลเรีย (The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria) องค์การแพธ (PATH) ๓๗/๑ ซ.เพชรบุรี ๑๕ ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๓-๕ โทรสาร ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๘ www.teenpath.net

คำนิยาม

ระหว่างทาง

ก้าวอย่าง

อย่างเข้าใจ

องค์การแพธ (PATH) และพันธมิตรที่ร่วมกันดำเนินการโครงการก้าวอย่างเข้าใจเป็นภาคีที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการทำงานป้องกันเอดส์กับกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งได้มีการดำเนินการส่งเสริมกระบวนการสื่อสารเรื่องเอดส์และเพศศึกษาผ่านการทำงานค่ายละคร สื่อ และการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICTeen) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่จะสร้างการเรียนรู้ในประเด็นเรื่องเพศและบรรยากาศทางสังคมที่เอื้อต่อสัมพันธภาพทางเพศที่ดี

แม้ ๒ ปีของการดำเนินโครงการที่ผ่านมาจะเป็นเวลาที่น้อยกว่าระยะเวลาที่สังคมไทยรู้จักเอดส์ แต่ก็ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญอย่างยิ่งที่เยาวชน คนทำงานที่ร่วมโครงการนี้ได้ร่วมกันเรียนรู้และปมเพาะประสบการณ์ความรู้ ทักษะต่างๆ รวมถึงบทเรียนการทำงานที่ลึกซึ้ง แผลมคม อันนำไปสู่ความร่วมมือกันของเยาวชนและผู้ใหญ่ที่จะขยายความเข้าใจต่อเรื่องเอดส์ เพศศึกษา สู่วัฒนธรรมไทยอย่างกว้างขวาง และสร้างสรรค์

มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง จากกระบวนการทำงานของโครงการก้าวอย่างๆ คือ ความเปลี่ยนแปลงของเยาวชนที่มีส่วนร่วมในโครงการ กล่าวคือ บางคนจากที่อายุที่จะคุยเรื่องเพศกลับกล้าพูดคุยได้อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา บางคนเคยมีทัศนคติไม่ดีต่อคนรักเพศเดียวกัน ก็เข้าใจและยอมรับความหลากหลายทางเพศมากยิ่งขึ้น บางคนที่ไม่กล้าคุยเรื่องเพศกับพ่อแม่กลับสามารถพูดคุยได้มากกว่าเดิม บางคนจากที่เป็นคนไม่กล้าพูดแต่กลับพร้อมสนทนาปราศรัยต่อหน้าคนเป็นร้อย และจากที่ทำอะไรไม่เป็น ก็มีทักษะ มีศักยภาพและรวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในโรงเรียนและชุมชน และอื่นๆ อีกมากมาย

คำถามต่อการเปลี่ยนแปลงข้างต้นนี้ คือ มีกระบวนการอะไรที่ทำให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงได้ถึงขนาดนี้? และความเปลี่ยนแปลงของเยาวชนนี้ ผู้ใหญ่ ครู อาจารย์ พ่อแม่ ควรมีบทบาทส่งเสริมเขาอย่างไร?

แน่นอนว่าคำตอบบางส่วน ได้ปรากฏอยู่ในบันทึกเล่มนี้แล้ว

แต่เรื่อง “ระหว่างทาง” ของโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจนี้ยังคงต้องการความร่วมมือจากทุกภาคทุกส่วนในการขยายความคิด ประสบการณ์เหล่านี้ให้เพิ่มขึ้นในวงกว้าง และแพร่กระจายถ่วงทั่วด้วยพลังของเราทุกคนในสังคมที่จะเป็น “หุ้นส่วนที่เท่าเทียม” ทำงานร่วมกัน ซึ่งกว่าจะถึงเป้าหมาย “ปลายทาง” ที่พวกเราหวังไว้ เรื่องเล่า “ระหว่างทาง” เล่มนี้ก็ทำให้สิ่งดีๆ ที่เราหวังว่าจะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ “เติบโต” ไปด้วยกันทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน

ด้วยความเชื่อมั่นและศรัทธา

กิตติพันธ์ กันจินะ (เต้า)

เครือข่ายเยาวชนด้านเอดส์ ประเทศไทย (YouthNet)

หญ้าต้นน้อยๆ เอ๋ย
การก้าวย่างของเจ้าถึงจะสั้นก็จริง
แต่ยังสามารถคลุมแผ่นดินได้ทั้งผืน

รพินทรนาถ ฐาปกร

(จากไฟโรจน์ อยู่มณเฑียร, รวบรวม. วาตะปรัชญาเมธี รพินทรนาถ ฐาปกร.
พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สร้อยทอง, ๒๕๔๒)

สารบัญ

บทนำ เพราะความ “เชื่อมั่น” เราจึงได้มาพบกัน _____ ๘7

บทที่ ๑ ค่านี้ไม่มีความลับ _____ ๑๙

บทที่ ๒ โลกเปลี่ยนแปลงเมื่อเราเปลี่ยนไป _____ ๓๑

บทที่ ๓ ผู้ “ปั้นดินให้เป็นดาว” _____ ๔๓

บทที่ ๔ อย่างก้าวสู่โลกกว้างด้วยกัน _____ ๕๙

บทส่งท้าย ไขความคิด “คนสร้างค่าย” _____ ๖๓

เอกสารประกอบ

๑. บทความเยาวชนไม่มีปัญหา แต่อยากมีโอกาส _____ ๘7

โดย ภavana เทวียนระวี

๒. ข่าวเยาวชนรวมพลังส่งเสียง _____ ๘๙

ทำงานเรื่องเพศ “ต้องได้ใจทั้งผู้ใหญ่และเด็ก”

๓. แนะนำเครือข่ายกลุ่มเยาวชน V-Teen โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ _____ ๙๒

๔. แนะนำองค์กรร่วมงานส่งเสริมศักยภาพเยาวชน _____ ๙๑

๕. ภาพกิจกรรมเยาวชน _____ ๙๓

“ มุมมองเรื่องเพศศึกษาเปลี่ยนไปมากเลย แต่ก่อนถ้าใครถามว่า เพศศึกษานั้นจะเน้นเรื่องเช็กส์ การมีเพศสัมพันธ์ เรื่องสุขภาพ คล้ายๆ ว่าโดนวางพื้นฐานไว้ว่าต้องคิดอย่างนี้ มันเปลี่ยนหน้ามือ เป็นหลังมือ ความเข้าใจก็จะเปลี่ยนไป เป็นว่าเพศศึกษานั้น เกี่ยวกับความสัมพันธ์และชีวิตตั้งแต่เล็กถึงโต สังคมต่างๆ คือ ทุกอย่างเป็นเพศศึกษาหมดเลย ความหมายไม่ได้แคบอย่างที่ เราคิด แต่ก่อนความหมายมันเล็กน้อยมาก วัยรุ่นคิดว่าเพศศึกษา คือ เช็กส์แน่เลย ถ้าเรื่องเช็กส์ก็ร่างกายตัวเอง คล้ายๆ สุขศึกษา พอมาถึงตรงนี้ความหมายมันเยอะ เยอะมากๆ ทั้งเพื่อน ความสัมพันธ์ต่างๆ เราได้เรียนรู้ไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การดำเนินชีวิต และการคบเพื่อน การมีแฟน และเรื่องการรู้จักตัวเอง มันเข้าใจ มากขึ้น ”

นางสาวเกวรินทร์ เต็มใจ

โรงเรียนพะตงประธาณศิริวัฒน์ จ.สงขลา

บทนำ

เพราะความ “เชื่อมั่น” เราจึงได้มาพบกับ

โครงการก้าวอย่างเข้าใจ (Teenpath) เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโลกเพื่อแก้ไขปัญหาเอดส์ วัณโรค และมาเลเรีย (GFATM)^๑ ผ่านกระทรวงสาธารณสุข โดยมีระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี โดยแบ่งกรอบเวลาการทำงานเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ เริ่มโครงการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ จนถึง กันยายน ๒๕๔๘ (๒ ปี) จากการทำงานในช่วงสองปีแรก นับว่าโครงการได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์หลายด้านของการพัฒนาเพศศึกษาสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และพัฒนางานให้ดีขึ้นในระยะต่อไปของโครงการ

^๑ The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria. (GFATM) เป็นกองทุนช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในทวีปต่างๆ เพื่อดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาสุขภาพ เน้น ๓ โรคติดต่อสำคัญ คือ เอดส์ วัณโรค และมาเลเรีย โดยระดมจากกลุ่มประเทศร่ำรวย ประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖

โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ ริเริ่มโดย **องค์การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสาธารณสุข** หรือที่รู้จักในนาม **องค์การแพธ (PATH)** ในที่นี้จะเรียกสั้น ๆ ว่า **แพธ** ได้เป็นแกนหลักในการพัฒนาโครงการและกิจกรรมต่างๆ โดยมีฐานคิดอยู่ที่ความเชื่อมั่นว่า **คนเราเรียนรู้ได้และมีสิทธิที่จะเรียนรู้**

● เริ่มต้นบนมุมมอง “เด็กคือผู้ใหญ่ตัวเล็ก”

คงไม่ผิดหากจะกล่าวว่าสังคมของเรามีความคาดหวังต่อบทบาทของเด็กว่า “เด็กดี” ต้องว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังผู้ใหญ่ ทั้งยังมุ่งสร้างกรอบและปฏิบัติต่อเด็กๆ บนฐานความเชื่อว่า เด็กทำไม่เป็น คิดไม่ได้ ผู้ใหญ่จึงต้องเข้ามาเป็นผู้ดูแลและจัดการชีวิตเด็กทุกอย่างก้าว เพราะเด็กขาดศักยภาพและวุฒิภาวะเพียงพอโดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับเพศ ซึ่งถือเป็นเรื่องอันตราย หากเกิดจังหวะก้าวที่ผิดพลาดจะถือเป็นเรื่องร้ายแรง จึงควรปิดกั้นข้อมูลและความรู้ให้มากที่สุดเพื่อจะได้ไม่ “ลอง”

แพธเชื่อมั่นว่า หากผู้ใหญ่มองเห็นภาวะของ “ผู้ใหญ่ตัวเล็ก” ที่รู้จักการใช้เหตุผล ขณะเดียวกันก็มีพลังสร้างสรรค์ และให้ความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยเสริมสร้างศักยภาพในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะในเรื่องที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้ชีวิต และดำเนินชีวิตร่วมกับคนอื่น ๆ อย่างเช่นเรื่องเพศศึกษาให้แก่เยาวชนเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง สังคมของเราก็จะมีวันพรุ่งนี้ที่มั่นคง

● **สู่การพัฒนาเยาวชนเชิงสร้างสรรค์**

จากฐานคิดข้างต้น เมื่อผสมผสานกับหลักการพัฒนาเยาวชนเชิงสร้างสรรค์ (Positive Youth Development)^๒ ที่ทางแพชเชอัมน์ จึงพัฒนากระบวนการทำงานกับคนสองกลุ่ม คือทั้งเด็กและผู้ใหญ่ไปพร้อม ๆ กัน

แพชมองว่า เด็กเป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นขณะเดียวกัน ยังมีพลังและศักยภาพในการโน้มนำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่สร้างสรรค์ได้ ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อพัฒนาการ น่าจะทำให้เด็กมีคุณภาพ คิดได้ และแก้ปัญหาเป็นสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่จัดให้เด็ก ๆ คือการให้ข้อมูลที่เขาอยากรู้อย่างรอบด้านโดยไม่ปิดกั้น และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะในเรื่องการจัดการ และการตัดสินใจด้วยตัวเอง

นั่นจึงเป็นที่มาของ **โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ** ที่มีวัตถุประสงค์เริ่มจากการผลักดันเชิงนโยบายในเรื่องเพศศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษาและคู่มือคู่มือการพัฒนาศักยภาพครูผู้จัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา การติดตามและสนับสนุนครูในการจัดเพศศึกษาให้เยาวชนในสถานศึกษา การสร้างบรรยากาศทางสังคม

^๒ แนวคิดการพัฒนาที่เน้นด้านบวกของเยาวชน (Positive Youth Development) ระบุว่า เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของการพัฒนาสังคม จึงต้องให้บทบาท ทรัพยากร และความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมในการแก้ไขปัญหา ไม่มุ่งเน้นการแก้ไขในเชิงป้องกัน ป้องปราม แต่สนับสนุนการมีส่วนร่วม และการแสดงออกของเยาวชน แม้ว่าสิ่งที่เยาวชนคิดอาจจะไม่สอดคล้องกับความคิดเห็น ความเชื่อที่ผู้ใหญ่มีอยู่ (อ่านเพิ่มเติม บทความท้ายเล่ม เรื่อง “เยาวชนไม่มีปัญหา แต่อยากมีโอกาส” เขียนโดย ภาวนา เทวียนระวี)

ผ่านสื่อและกิจกรรมเยาวชน การพัฒนาเครือข่ายคนทำงานเพศศึกษาและเครือข่ายเยาวชน รวมทั้งการวิจัยและประเมินผล

ที่ผ่านมา แพลตฟอร์มจัดการกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแก่เยาวชนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้างต้นใน ๒ ส่วน ทั้งในรูปแบบ **การจัดการเรียนรู้ภายใน และภายนอกห้องเรียน**

กระบวนการภายในห้องเรียนนั้น ได้แก่ การทำงานพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษาและคู่มือครู รวมทั้งอบรมครูผู้จัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาในโรงเรียนเพื่อใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแนวใหม่

ในขณะที่กระบวนการภายนอกห้องเรียน คือ งานพัฒนาแกนนำเยาวชนผ่านรูปแบบของ “ค่าย”

● ค่ายสร้างนักร้องสารเรื่องเพศศึกษา

กระบวนการค่ายเป็นการเรียนรู้ในบรรยากาศนอกห้องเรียน เป็นการทำงานร่วมกับเพื่อนและพี่ ทำให้เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องเพศในอีกมิติหนึ่ง ในการทำค่ายต้องมีกิจกรรมสร้างเครือข่าย เรียนรู้ทำงาน ผลิตผลงาน มีเป้าหมายให้เยาวชนลุกขึ้นมาแสดงความคิดเห็นเรื่องเพศ หรือสิ่งที่กระทบกับชีวิต

งานค่ายสร้างขึ้นเพื่อเปิดพื้นที่ให้เด็กได้บอกความคิด ความรู้สึกของตัวเองต่อผู้ใหญ่หรือสังคม โดยเน้นสร้างความเข้าใจในข้อมูลเรื่องเพศ สำรวจความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกของผู้คนต่อเรื่องเพศ ตระหนักรู้ช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก และสามารถสื่อสารความคิดของตนให้คนอื่นเข้าใจ การเปิดพื้นที่ให้กับเด็กเพื่อแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถคิดได้และคิดเป็น ผู้ใหญ่จะเชื่อมั่นใจในความเป็นเด็กมากขึ้น และกลัวต่อความผิดพลาดต่างๆ น้อยลง

สำหรับกระบวนการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษานอกห้องเรียนให้แก่แกนนำเยาวชน ได้ถูกจัดในรูปแบบของค่ายเยาวชน ๓ ค่าย คือ **ค่ายสื่อ**

ค่ายละคร และค่ายไอซีที โดยมีภาคีร่วมจัดกระบวนการ ๒ กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางเพลย์ (Bangplay) และ โครงการปลาวาฬ บราวเซอร์ โดย บริษัท บัณฑิตเซ็นเตอร์ จำกัด โดยค่ายทั้งสามลักษณะที่แพชและภาคี ได้ร่วมกันจัดขึ้นนั้นมีแนวคิดและรูปแบบกระบวนการที่แตกต่างกันเพื่อตอบสนอง และเข้าถึงเด็กแต่ละกลุ่ม

- **ค่ายพัฒนาทักษะเยาวชนเท่าทันสื่อ** เป็นความร่วมมือระหว่างโครงการ ก้าวอย่างองอาจเข้าใจโดยองค์การแพช และกลุ่มบางเพลย์ เกิดขึ้นจากความตระหนักว่าสื่อมีอิทธิพลทั้งทางความคิด และการดำเนินชีวิตต่อคนทุกเพศทุกวัย และส่งสารได้ในวงกว้างด้วยระยะเวลาอันรวดเร็ว ในทางหนึ่งสื่ออาจส่งสารที่ส่งผลในทางลบกับเด็ก เช่น สื่อลามกทั้งหลายที่ผู้ใหญ่มักเป็นกังวล แต่อีกทางหนึ่งสื่อก็เป็นพื้นที่ที่เด็ก ๆ สามารถบอกความต้องการ แสดงความคิดเห็นและเผยศักยภาพของตนเอง

ในการจัดกระบวนการค่ายสื่อเน้นการเรียนรู้วิธีการใช้และผลิตสื่อ เพื่อนำเสนอข้อมูลหรือสิ่งที่ต้องการจะบอก โดยมีการเรียนรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดรายการวิทยุ การใช้ภาพถ่าย และการละคร

กระบวนการค่ายที่จัดขึ้นเริ่มต้นด้วยการละลายพฤติกรรมและทำความรู้จักกันของเยาวชนแกนนำที่เข้าร่วม แล้วเริ่มเข้าสู่เนื้อหาโดยเรียนรู้ช่องทางการสื่อสาร ประเภทของสื่อ ธรรมชาติของสื่อ ข้อจำกัดของสื่อ สอดแทรกด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ มีการฝึกทำสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ ละคร ตามความสนใจ โดยนำเนื้อหาเรื่องเพศเข้ามาสอดแทรกในสื่อที่จัดทำขึ้น จากกระบวนการดังกล่าวจะช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทำความเข้าใจและเท่าทันสื่อต่างๆ ในปัจจุบัน

- **ค่ายละครสร้างสรรค์ก้าวอย่างเข้าใจ** เป็นความร่วมมือกันระหว่างแพธและกลุ่มบางเพลย์เช่นกัน เป็นค่ายที่มุ่งให้เยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการละครเพื่อการสื่อสารที่สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศในแง่มุมต่างๆ และให้เยาวชนสร้างละครขึ้นเอง

ในปีที่สอง (๒๕๔๘) ค่ายละครได้เพิ่ม **โครงการละครสัญจร** โดยเมื่ออบรมเสร็จ ก่อนหน้าที่เด็กๆ จะนำละครไปเล่นอย่างจริงจัง ในโรงเรียนหรือชุมชนใกล้เคียง พวกเขาได้มาร่วมแสดงให้กับเพื่อน เครือข่ายละครจากโรงเรียนต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกันดู รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองและครู โดยเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งควบคู่ในการจัดละครสัญจรเรื่อง “เจ็วเจ็วจุ่มจุ่ม”^๓ ที่เขียนบทและแสดงโดยพี่ๆ กลุ่มบางเพลย์ เพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิคในการทำละคร และเพิ่มมุมมองทั้งเรื่องละครและเรื่องเพศ ละครสัญจรเกิดจากข้อเสนอของเยาวชน ค่ายละครปีที่ ๑ ว่า พวกเขาต้องการดูละครจริงๆ ที่ผ่านมานับว่าสื่อละครได้เปิดโลกทัศน์ให้เด็กๆ ได้เห็นว่าการแสดงละครนั้นสามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณมากมาย และแสดงที่ไหนก็ได้

- **ค่ายเพศศึกษาผ่านไอซีที (ค่าย ICTeen)** เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างโครงการก้าวอย่างเข้าใจ โดยองค์การแพธ และโครงการปลาวาฬ บราวเซอร์ โดย บริษัท บัณฑิตเซ็นเตอร์ จำกัด ตลอดระยะ

^๓ ละครเรีในสถานศึกษา เสนอเรื่องราวชีวิตทางเพศของวัยรุ่น โดย เจ็ว เป็นคำแสลงเรียกแทนอวัยวะเพศชาย จุ่มเป็นคำแสลงเรียกแทนอวัยวะเพศหญิง จ๊วเป็นอาการ กิริยาของความตึกะนองของเพศชายซึ่งในสังคมไทยมองว่าเพศชายสามารถเปิดเผยเรื่องเพศได้มากกว่าเพศหญิง ส่วนคำว่า จุ่ม แทนนัยยะของสิ่งเล็กๆ เป็นการปกปิดเรื่องเพศของเพศหญิง ความไม่เท่าเทียมด้านการรับรู้เรื่องเพศระหว่างหญิงและชายในสังคมไทย (จัดเมื่อเดือนมิ.ย. - ก.ค. ๒๕๔๘ ในพื้นที่ ๖ จังหวัด คือ ลำปาง ลำพูน ราชบุรี เพชรบุรี นครปฐม และกรุงเทพฯ)

เวลาของการเข้าค่ายผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทัศนคติในเรื่องเพศและเพศศึกษา รวมทั้งได้รับความรู้ในเรื่องของการสร้างงานสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การสร้างงานอินเตอร์แอกทีฟ^๔ (Interactive) ผ่านโปรแกรม Macromedia Flash^๕ โปรแกรม Swish^๖ และโปรแกรม Microsoft Office Powerpoint ซึ่งเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมได้สร้างสรรค์งานในลักษณะอินเตอร์แอกทีฟอีการ์ด^๗ (e-card) เกม และการ์ตูนแอนิเมชัน^๘ (animation) ตามโปรแกรมที่ถนัด โดยนำองค์ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาผสมผสานเป็นเนื้อหาหลักของชิ้นงานได้อย่างกลมกลืน ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ และชิ้นงานที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมกันสร้างขึ้นเหล่านี้ก็ได้เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ www.teenpath.net

● เราเปิดประเด็นเพศศึกษาแบบไหนในค่าย

เนื้อหาเรื่องเพศที่สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมค่ายต่าง ๆ อาจแบ่งออกเป็น ๓ เรื่องใหญ่ด้วยกันคือ

^๔ อินเตอร์แอกทีฟ (Interactive) คือ โปรแกรมหรือคอมพิวเตอร์ที่ตอบสนองออกมาทันทีเมื่อผู้ใชกดปุ่มหรือทำอะไรบางอย่างที่คอมพิวเตอร์ควรจะตอบรับออกมา

^๕ Macromedia Flash เป็นโปรแกรมสำหรับจัดทำภาพเคลื่อนไหวหรือที่เรียกว่า Animation เนื่องจากการทำงานของโปรแกรม Flash ทำให้แฟ้มข้อมูลมีขนาดเล็กเหมาะที่จะนำไปใช้กับอินเทอร์เน็ต

^๖ Swish คือ โปรแกรมที่ช่วยในการสร้างไฟล์ มีแอดชันสำเร็จรูป

^๗ อีการ์ด (e-card) ย่อมาจาก electronic card เป็นการ์ดหรือโปสการ์ดที่ดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ นอกจากจะสวยงามแล้ว ยังอาจอยู่ในรูปแบบมีมิติมีเดียอีกด้วย

^๘ Animation คือ การใช้คอมพิวเตอร์สร้างภาพเคลื่อนไหวตามภาพที่วาดหรือสร้างไว้

๑. การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่างๆ
๒. การสร้างความเข้าใจเรื่องความหลากหลายในวิถีทางเพศ บทบาทหญิงชาย ค่านิยมและความคาดหวังทางสังคมต่อพฤติกรรมของหญิงชาย การปรับทัศนคติต่อกลุ่มเพื่อนที่รักเพศเดียวกัน การพัฒนาทักษะเรื่องสัมพันธ์ภาพ
๓. การเสริมศักยภาพของเยาวชนในเรื่องการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ เกี่ยวกับประเด็นเพศศึกษา

เนื้อหาทั้งหมดนี้นำเสนอผ่านกระบวนการที่เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมหรือผลงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของแกนนำเยาวชนภายหลังการอบรมจึงล้วนแต่เป็นกิจกรรมและผลงานโดยการสร้างสรรค์จากความคิด การตัดสินใจของเด็กๆ ทั้งสิ้น และเพื่อการทำงานที่ต่อเนื่อง งานค่ายในปีที่สอง จึงจัดกระบวนการเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ให้กับแกนนำปีหนึ่งเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันยังคงจัดค่ายในพื้นที่ใหม่ เพื่อสร้างแกนนำเยาวชนด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นด้วย ตลอดระยะเวลาภายหลังการอบรมทั้งกลุ่มบางพลีย์ และบัณฑิตเซ็นเตอร์ได้ติดตามการทำงานในโรงเรียนของกลุ่มแกนนำเป็นระยะๆ

เมื่อสิ้นสุดโครงการปีที่สองได้มีการจัดประชุมแกนนำจากค่ายต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานระหว่างเยาวชนทั้งสามค่ายขึ้น ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๘ ที่โรงแรมเฟิร์ส กรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังมีผลงานเครือข่ายเยาวชนส่งท้ายขวบปีที่ ๒ คือ การจัดทำเว็บไซต์ของกลุ่ม V-Teen เพื่อเปิดพื้นที่แก่เยาวชนสื่อสารกับเพื่อนเยาวชนด้วยกัน ทั้งหมดนี้เป็นการขยายผลความรู้เรื่องเพศศึกษาออกไปอย่างกว้างขวางโดยการจัดการของเยาวชน

www.teenpath.net

ภูมิใจเสนอ

Teen nature
กิจกรรมส่งเสริมใจ
open-minded talk
V-TEEN

Teen path เป็นสื่อเสริมการเรียนรู้

www.teenpath.net

สื่อสารเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้

สื่อสารเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้

Hotline

เรื่องน่ารู้

ติดต่อเรา

แนวทางการจัดการเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษา
กิจกรรมเสริมใจ ช่วงชั้นที่ 1 (เรียน 1-3)
และช่วงชั้นที่ 2 (เรียน 4-6)

เปิดใจและกล้าแสดงออกกับคุณครูและเพื่อนในชั้นเรียน
กิจกรรม 6 ด้าน ของโปรแกรม เพื่อการเรียนรู้กับเรื่องเพศศึกษา
การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี สุขภาพกายใจที่ดีด้วยความรู้
และสุขภาพดีและปลอดภัย สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่าง
รับผิดชอบต่อตนเองต่อสังคม รวมถึงสามารถเข้าใจผู้อื่นและ
พร้อมที่จะดูแลต่อสังคมที่ตนสามารถตามเข้าร่วมได้อย่างเป็น
ช่วงชั้นตามธรรมชาติของการศึกษาในปัจจุบัน (นพิต)

AIDS 2006
การประชุมสมัชชาแห่งชาติเรื่อง
โรคเอดส์ ครั้งที่ 16 13-18
สิงหาคม 2549 ณ เมือง
โรตเตอร์ดัม ฮอลแลนด์ (นพิต)

สื่อกลาง
สิ่งพิมพ์เผยแพร่แก่ผู้ติดเชื้อ HIV
ในประเทศไทย 2549 ณ เมือง
โรตเตอร์ดัม ฮอลแลนด์ (นพิต)

หนานใจ
สิ่งพิมพ์เผยแพร่แก่ผู้ติดเชื้อ HIV
ในประเทศไทย 2549 ณ เมือง
โรตเตอร์ดัม ฮอลแลนด์ (นพิต)

BIOSCOPE ไขมณี มุมดี
สารานุกรมเพศศึกษา
สำหรับเด็กอายุ 15-
25 ปี รมสีพิมพ์ฉบับนักเรียน
พิเศษ "รักใจจะชนะ"
(นพิต)

ข่าว
โปรดระวังตนเองกับเรื่อง...
สื่อที่จัดพิมพ์มา (นพิต)

ข่าว
"ป๊อป" ความลับกับชีวิตวัยรุ่น
แฉ (นพิต)

ข่าว
มีโรคและยาชนิดใด "เป็นภัย"
สำหรับเรา (นพิต)

ข่าว
ใช้ความพยายามเป็นใจจึงมี
แต่ผลแพ้ (นพิต)

ข่าว
"ชายรักชาย" ใจเย็นเป็นของ
จริง (นพิต)

สมัครใจ
สมัครเรียนเข้าร่วม
การฝึกอบรม Teenpath

ข่าว

ร่วมแสดงความคิดเห็น
กับสารคดี ประเด็นใหม่

ถามตอบ

สังคมที่ทันสมัย
กำลังเติบโตอย่างไร?

ผลงานประกวด

ผลงานประกวดเป็นรางวัล
ของ Teenpath

เป็นที่ปรึกษา

สาขาใหม่ถึง
มือพี่สอน

กลุ่ม

หมายเหตุขอเชิญ
สมัครใจเข้าร่วม

กลุ่มใจผู้กล้าหาญ

เกมทดสอบสติปัญญา

นพิต

+ ข่าวสุขภาพ

"ฉีดยาป้องกันโรคหัด ควบคุมการระบาดของโรค"
(ศูนย์ควบคุมฯ / หน่วยงาน)

- ไข้หวัดใหญ่
- ไข้หวัด
- ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่
- ไข้หวัดใหญ่
- ไข้หวัดใหญ่
- ไข้หวัดใหญ่

R เรื่องน่ารู้

- สื่อกลาง 16 สิงหาคม 2549 (นพิต)
สารานุกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ใหญ่
ในประเทศไทย
- 15-20 สิงหาคม 2549 (นพิต)
สื่อกลาง 17 สิงหาคม 2549 (นพิต)
สารานุกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ใหญ่
ในประเทศไทย
- 18-20 สิงหาคม 2549 (นพิต)
สารานุกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ใหญ่
ในประเทศไทย
- 20 สิงหาคม 2549 (นพิต)
สารานุกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ใหญ่
ในประเทศไทย
- 20 สิงหาคม 2549 (นพิต)
สารานุกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ใหญ่
ในประเทศไทย

Links: [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#) [www.teenpath.net](#)

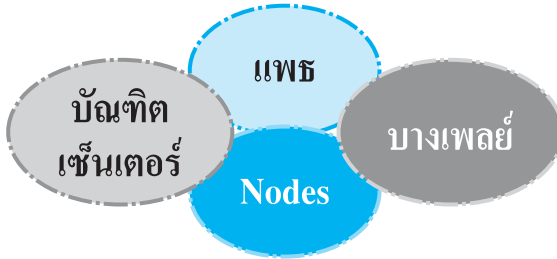
ดำเนินการสนับสนุนโดย

PATH
371 Du Funhua (E. Park) Rd. 888 1040 Thailand
Tel. 02-503-7925 Fax. 02-503-7926

☎ 834959

- ลองทำแล้วลองเดินไปด้วยกัน...

การทำค่ายเยาวชนก้าวอย่างอย่างเข้าใจ เกิดขึ้นโดยการร่วมมือกันระหว่างภาคีทั้งสาม ได้แก่ แพช บางพลีย์ และพันธิตเซ็นเตอร์ โดยประสานงานกับองค์กรภาคีประจำภาคต่างๆ (nodes)

ตลอดระยะเวลาการทำงาน ๒ ปีที่ผ่านมา ภาคีทั้งสามได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างร่วมกัน โดยฐานคิดในการทำงานของแพช คือ การทำงานคือการเรียนรู้ร่วมกัน “ทำไปเรียนไป” ทุกคนทุกฝ่ายเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการทำงานแบบ participatory process โดยยึดหลัก “ลองทำและลองเดินไปด้วยกัน”

การทำงานที่ผ่านมาทำให้ทุกฝ่ายเรียนรู้ร่วมกันว่าแม้ว่าการเชื่อมโยงเข้าหากันนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็คุ้มค่าเมื่อได้กลุ่มคนทำงานที่ยืนอยู่บนหลักการเดียวกันเพิ่มขึ้นมา

ในรอบสองปีที่ผ่านมา ค่ายเยาวชนด้านต่างๆ ในโครงการก้าวอย่าง
 อย่างเข้าใจได้จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งหมด ๒๐ ค่าย มีแกนนำเยาวชน
 ที่เข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น ๗๖๓ คน

ตารางสรุปการจัดค่ายพัฒนาทักษะเยาวชนเท่าทันสื่อ ค่ายละครก้าวอย่างเข้าใจ และค่ายเพศศึกษาผ่านไอซีที โครงการก้าวอย่างเข้าใจ

ลำดับ	ค่าย	วัน เดือน ปี	สถานที่	จำนวนเยาวชน ที่เข้าร่วม (คน)
๑	ค่ายการ์ตูน	๒๒-๒๖ พ.ย. ๒๕๕๖	จ. เพชรบุรี	๒๘
๒	ค่าย ICTeen	๒๑-๒๓ พ.ค. ๒๕๕๗	จ. เพชรบุรี	๓๑
๓	ค่ายละคร	๑๐-๑๑ ก.ค. ๒๕๕๗	กรุงเทพฯ	๒๑
๔	ค่ายละคร	๒๙ ก.ค.-๒ ส.ค. ๒๕๕๗	จ. ลำปาง	๑๐๒
๕	ค่าย ICTeen	๑๕-๑๗ ส.ค. ๒๕๕๗	จ.สงขลา	๕๕
๖	ค่ายพัฒนาทักษะ เยาวชนเท่าทันสื่อ	๒๗-๒๙ ส.ค. ๒๕๕๗	จ.อุดรธานี	๕๒
๗	ค่าย ICTeen	๒๗-๒๙ ส.ค. ๒๕๕๗	จ.ประจวบคีรีขันธ์	๔๔
๘	ค่ายพัฒนาทักษะ เยาวชนเท่าทันสื่อ	๒-๔ ก.ย. ๒๕๕๗	จ.นครศรีธรรมราช	๔๗
๙	ค่ายละคร	๑๘-๒๒ ต.ค. ๒๕๕๗	จ.กาญจนบุรี	๘๘
๑๐	ค่ายพัฒนา ทักษะละคร	๑๘-๒๐ มี.ค. ๒๕๕๘	จ.ลำปาง	๒๓

ลำดับ	ค่าย	วัน เดือน ปี	สถานที่	จำนวนเยาวชน ที่เข้าร่วม (คน)
๑๑	ค่ายพัฒนาทักษะ ละคร-ตะวันตก	๒๕-๒๗ มี.ค. ๒๕๔๘	กรุงเทพฯ	๑๙
๑๒	ค่ายพัฒนา ทักษะแกนนำสื่อ	๒๒-๒๔ เม.ย. ๒๕๔๘	จ.นครศรีธรรมราช	๒๒
๑๓	ค่ายพัฒนาศักยภาพ ทีมงาน ICTeen	๒๒-๒๔ เม.ย. ๒๕๔๘	กรุงเทพฯ, จ.ชลบุรี	๓๒
๑๔	ค่ายพัฒนา ทักษะแกนนำสื่อ	๖-๘ พ.ค. ๒๕๔๘	จ.อุดรธานี	๑๖
๑๕	ค่ายพัฒนา เว็บไซต์เครือข่าย	๒๑-๒๒ พ.ค. ๒๕๔๘	กรุงเทพฯ	๑๐
๑๖	ค่าย ICTeen ปี ๒	๓๐ มิ.ย.-๓ ก.ค. ๒๕๔๘	จ.ฉะเชิงเทรา	๓๖
๑๗	ค่ายละคร ปี ๒	๒๗-๓๑ ก.ค. ๒๕๔๘	จ.สงขลา	๕๑
๑๘	ค่ายเท่าทันสื่อ ปี ๒	๒-๔ ก.ย. ๒๕๔๘	จ.ชลบุรี	๓๗
๑๙	ค่ายเครือข่าย เยาวชนโครงการ "ก้าวอย่างเข้าใจ"	๑๔-๑๖ ต.ค.๒๕๔๘	กรุงเทพฯ	๓๐
๒๐	ค่ายพัฒนา สื่อเว็บไซต์ เครือข่ายเยาวชน	๒๒-๒๓ ต.ค. ๒๕๔๘	จ.ชลบุรี	๑๙

บทที่ ๑

ค่ายนี้ไม่มี**ความลับ**

ความเปลี่ยนแปลงเป็นนิรันดร์...

จากเด็กนักเรียนธรรมดาๆ ที่ไม่มี
บทบาทโดดเด่น กล้าๆ กลั้วๆ ต่อการแสดง
ความคิดเห็น ลมแทบจับเมื่อต้องลุกขึ้นแสดง
บทบาทผู้นำ หรือแม้กระทั่งแสดงความเป็น
ตัวของตัวเองต่อหน้าธารกำนัล และไม่เคยม
ค้นพบความตื่นเต้นเร้าใจ และทำทหายจาก
กิจกรรม เขาวชนกลุ่มหนึ่งทีผ่านกระบวนการโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ วันนี้
พบว่าตัวเองเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง

*อะไรคือความเปลี่ยนแปลงที่ว่า และสาเหตุใดที่ทำให้เป็นเช่นนั้น ลองมา
สำรวจกันดู*

● บ่อมปรากรแห่งความคิด

บนทางหลายแห่งว่าด้วยเรื่องทัศนคติและท่าทีต่อเรื่องเพศอย่างเหมาะสม เยาวชนกลุ่มก้าวอย่างเข้าใจค้นพบว่าเพศเป็นเรื่องต้องพูด เป็นประเด็นที่ต้องแสวงหาความรู้ เพื่อรู้จักคิดวิเคราะห์ และแหล่งข้อมูล หรือตัวกระตุ้นที่ทำให้การสื่อสารข้อมูลความรู้ และทางเลือกได้ลื่นไหลและมีประสิทธิภาพที่สุดคือ คนวัยใกล้เคียงกัน

แต่กว่าที่จะก้าวมาสู่จุดนั้นนับว่าไม่ใช่เรื่องง่าย

น้องๆ สมาชิกค่ายทั้งหลาย ได้ทบทวนความหลังครั้งเก่าถึงเรื่องการพูดคุย ความรู้สึก และทัศนคติต่อเรื่องเพศในวันเวลาก่อนที่จะได้รู้จักค่ายของโครงการก้าวอย่างเข้าใจ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ได้ข้อสรุปตรงกันว่า เมื่อก่อนมีทัศนคติต่อเรื่องเพศด้านต่างๆ ๓ ประเด็นหลักด้วยกัน คือ

๑. เรื่องเพศที่เกี่ยวกับอวัยวะเพศ หรือเพศสัมพันธ์ ไม่ค่อยถูกพูดถึงด้วยเหตุผลต่างๆ กันไป เช่น รู้สึกว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องส่วนตัวมาก น่าอาย ไม่ใช่เรื่องที่จะมาพูดกับคนอื่น หรือพูดในที่สาธารณะ ถ้าหากเอารูปภาพเกี่ยวกับร่างกายหรือการมีเพศสัมพันธ์มาให้ดู อย่างที่ **เจฟ** เยาวชนค่ายละครจากจังหวัดเพชรบุรี เล่าให้ฟัง “จะปิดหู ไม่อยากฟัง รับไม่ได้ ถ้าผู้หญิงนั้นจะไม่ได้เลย เอารูปเอาอะไรมาให้ดู”

๒. เรื่องทัศนคติต่อเพื่อนหรือคนรักเพศเดียวกัน มักจะมีทัศนคติในด้านลบ เช่น ไม่ชอบคนที่ เป็น “ตุ๊ด กะเทย ทอม ดี” หรือ **บลู** สาวอาชีวะ จากค่ายสื่อ “น้องเป็นกะเทย รับไม่ได้เลย ไม่อยากพูดด้วย” หรือความเห็นของ **ท็อป** เยาวชนค่ายละครจากภาคเหนือต่อหญิงรักหญิงว่า “เป็นเรื่องน่าเกลียด”

“ ในเรื่องเกี่ยวกับเรื่องเพศ จากการที่ได้เรียนรู้ ทำให้สามารถยับยั้งตัวเอง ทำให้หยุดคิดได้ว่า ผลกระทบที่ตามมาคืออะไร ”

(หนู ค่ายไอซีทีน กรุงเทพฯ)

๓. เรื่องการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน น้องๆ ชาวค่ายเล่าว่าการเรียนเพศศึกษาในโรงเรียนทำให้เข้าใจว่าเพศศึกษานั้นจำกัดอยู่ที่เรื่องทางกายภาพหรือวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องอวัยวะเพศ การมีเพศสัมพันธ์ และสุขภาพ หลายคนจึงเกิดความรู้สึกว่าการเรียนการสอนเพศศึกษาในห้องเรียนเป็นเรื่องไม่น่าสนใจ

อย่างกรณีของ “หนู” เยาวชนค่ายไอซีทีน กรุงเทพฯ เล่าว่า ได้เรียนเพศศึกษาในวิชาสุขศึกษา ตอนที่เรียน ปวช. โดยเนื้อหาว่าด้วยเรื่องโครงสร้างร่างกาย การเจริญเติบโต โรคทางเพศสัมพันธ์ต่างๆ ส่วนเรื่องการใช้ถุงยางจะบอกแต่ให้ดูวันหมดอายุ ไม่มีการทำกิจกรรม อาจารย์จะสอนแบบเปิดหนังสือและอ่านหน้านั้นหน้านี้ให้ฟัง เมื่อถามในสิ่งที่สงสัย อาจารย์บางคนจะตอบหรือพูดอ้อมๆ และไม่เปิดกว้าง ทำให้ไม่ค่อยเข้าใจในบางเรื่อง

“รู้สึกว่ามันน่าเบื่อไม่น่าสนใจแม้ว่าจะได้ความรู้ก็ตาม” หนูบอกเล่าแบบตรงไปตรงมา

เหมือนกันกับ “พีพ” เยาวชนเครือข่ายวิทยาลัยอาชีวศึกษา จ.อุดรธานี ที่เปิดใจบอกว่า ไม่เคยสนุกกับการเรียนเพศศึกษาในช่วงที่ผ่านมา เพราะการเรียนแบบเดิมตามหลักสูตร ผู้เรียนเป็นฝ่ายฟังอย่างเดียว

“มันทีนทีก...” วัลย์รุณยุค พ.ศ. ๒๕๔๙ อย่างพีพสรุป

“ กล้าพูดเรื่องเพศมากขึ้น มุมมองเปลี่ยนไป จากที่เคยเงินอาย กลายเป็นเปิดใจมากขึ้น กล้าพูดและกล้าแสดงออก ในส่วนของทัศนคติยอมรับเพื่อนมากขึ้น ได้ให้กำลังใจและโอกาส กับเพื่อนเพศที่ ๓ - ๔ ตอนนั้นก็รู้สึกว่าการศึกษาคือ เป็นเรื่องสำคัญมาก หากทุกคนมีความรู้เรื่องเพศ ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศมีน้อยมาก จะทำให้การข่มขืนน้อยลง ”

(นก ค่ายสื่อ จ.นครศรีธรรมราช)

● สูโลกกว้างหลังกำแพง

แม้ว่าชาวค่ายส่วนใหญ่เคยผ่านการเรียนหลักสูตรเพศศึกษาของโครงการ ก้าวอย่างอย่างเข้าใจที่โรงเรียนมากันแล้ว มากบ้างน้อยบ้างตามเงื่อนไขปัจจัยของแต่ละโรงเรียน แต่ค่ายเยาวชนก้าวอย่าง อย่างเข้าใจก็ยังมีข้อมูล ความรู้ และ มุมมองใหม่ๆ อีกมากมาย เปรียบเสมือน ประตูบานใหญ่ที่เปิดกว้าง ทำทนายให้คน รุ่นใหม่เข้ามาทดลองใช้ชีวิตในระยะสั้นๆ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ว่าด้วยเรื่อง เพศศึกษาและพัฒนาทักษะการสื่อสารในสาขาที่แต่ละคนชื่นชอบ

หนทางสู่การมาค่ายของน้องๆ เยาวชนมีหลากหลายรูปแบบ ส่วนใหญ่ เกิดจากการที่อาจารย์ได้กล่าวถึงโครงการค่ายละคร ค่ายสื่อ และค่ายไอซีทีนี้ ให้น้องๆ เยาวชนในโรงเรียนฟัง หลายคนมาค่ายเพราะอาจารย์เป็นคนเลือก ให้มา เพราะคุณสมบัติการมีประสบการณ์เคยร่วมกิจกรรมหลากหลายระดับ

ที่ถูกเปรียบเป็น “เพชร” อันล้ำค่าของโรงเรียน ในขณะที่หลายคนขออาจารย์มา เพราะสนใจเรื่องละคร เรื่องคอมพิวเตอร์ และบางคนได้มาค่ายแบบจับพลัดจับผลู เพราะคนที่อาจารย์หมายตาหรือทาบตามไว้มาได้

ในส่วนน้องไอซีทีปีแรก แปลกกว่าใครอื่นสักหน่อย เพราะเข้ามาร่วมค่าย โดยการสมัครเองผ่านทาง www.teenpath.net ซึ่งต่อมาน้องกลุ่มนี้ได้กลายเป็น พี่เลี้ยงของน้องไอซีทีปีสอง แต่พอถึงปีที่สอง น้องๆ ก็มาสู่ค่ายไอซีทีทีนด้วยการคัดเลือกของอาจารย์

อย่างไรก็ตาม เมื่อเดินเข้ามาสู่ค่ายแล้ว ทุกคนถือว่ามาเริ่มต้นใหม่ ไม่ว่าจะ เป็นเด็กระดับ “เพชร” หรือไม่ ต่างได้รับความสำคัญอย่างเท่าเทียม และมีโอกาส ค้นพบมุมมองใหม่เท่ากัน ในมุมความรู้แห่งการพัฒนาตัวเองจากช่วงเวลาสั้นๆ นี้ ได้ทุกคน

หากลองเงี่ยหูฟังเสียงสะท้อนจากเด็กๆ ทั้งสามค่าย ที่บอกเล่าถึงความเปลี่ยนแปลงในตัวเองด้านต่างๆ เราจะพบว่า น้องๆ ไม่เพียงได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับร่างกายของตัวเอง การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เท่านั้น แต่หนุ่มสาวเหล่านี้ ยังได้พบความเปลี่ยนแปลงกับตนเองในเรื่องละเอียดอ่อนในหลายๆ ด้าน เช่น ทักษะคิดต่อการพูดคุยเรื่องเพศ ความรู้สึกต่อเพื่อนที่รักชอบพอเพศเดียวกัน

และที่ไม่อาจมองข้ามได้ คือ ชาวค่ายเหล่านี้ต่างได้ค้นพบตัวตน ความต้องการและศักยภาพของตนเอง เกิดความกล้าหาญในการไปยืนต่อหน้าผู้คน เพื่อนำเสนอความคิด ความเชื่อที่ตนเห็นว่าสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อีกทั้งกล้าบอกความต้องการและแสดงความคิดเห็นต่อคนอื่นด้วยใจที่เปิดกว้าง

มุมมองใหม่ในเรื่องเพศที่น้องๆ สะท้อนออกมาหลังผ่านกระบวนการค่าย ประมวลออกมาได้ ๓ เรื่องใหญ่ ดังนี้

อย่างแรก คือ เรื่องเพศไม่ใช่แค่เรื่องอวัยวะ หรือความสัมพันธ์ทางเพศ แต่เป็นเรื่องที่มีความหมายกว้างกว่านั้นคือ เป็นเรื่องของการรู้จักตัวเอง การดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์กับผู้คน และการเปิดใจยอมรับทั้งตัวเองและคนอื่น

เรื่องที่สอง คือ เรื่องเพศมีความหมายกว้างกว่าที่เคยรู้ เพศศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่เด็กจนโต เกี่ยวข้องกับสังคมวัฒนธรรม การเมือง และเรื่องของความสัมพันธ์กับคนมากมาย ไม่ใช่แค่คนรัก หากแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ พี่ น้อง เพื่อน ฯลฯ

เรื่องที่สาม คือ เรื่องเพศเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สำคัญ เพราะตระหนักว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องใกล้ตัว และเกี่ยวข้องกับคนทุกคน ทำให้กล้าพูดคุยเรื่องเพศมากขึ้น เปิดใจและยอมรับในการพูดคุยเรื่องเหล่านี้ได้มากขึ้น

● ของฝากจากค่าย “เรื่องเพศ เราพูดได้!”

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดต่อมุมมอง ความคิด และการปฏิบัติต่อน้องๆ ชาวค่ายเยาวชนก้าวอย่างอย่างเข้าใจ ไม่ได้เกิดแบบชั่วข้ามคืน แต่เป็นสิ่งที่ค่อยๆ สั่งสมขึ้นจากกระบวนการใช้ชีวิต ร่วมกิจกรรม และทำงานด้วยกันอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกันผ่านประสบการณ์และเนื้อหาในค่าย ไปถึงการปรึกษาหารือระหว่างการสร้างผลงานหลังกลับจากค่าย

“เดิมทีอปอยากเรียน Food Science แต่เมื่อได้มาค่ายละครทำให้รู้ว่าตัวเองอยากเป็นอะไร อปอยากเป็นนักแสดง ชอบการแสดง เมื่อมาค่ายนี้ รู้สึกค้นพบความต้องการของตัวเอง”

(อป ค่ายละคร จ.ลำปาง)

น้องๆ ชาวค่ายเกือบทุกคนตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า ตนเองกล้าแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตัวเองเพิ่มขึ้น เพราะสาเหตุสำคัญคือ **กระบวนการและบรรยากาศในค่ายไม่มีกรตัดสินชี้ถูกชี้ผิด** แต่รับฟังความคิดเห็นของทุกคนโดยให้แสดงเหตุผลประกอบ เหมือนที่**พีดีเอ็ม** แห่ง**กลุ่มละครบางพลาย** กล่าวว่า

“สมมติเราวาดรูป เด็กเขาอยากให้พระอาทิตย์เป็นสีเหลือง นั่นไม่ผิด เพราะเป็นเรื่องของจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่การต่อยอดสิ่งที่แสดงออกไปสู่เรื่องของความคิด ถ้าคุณใช้สีเหลืองแสดงว่ามันมีอะไรบางอย่างที่เป็นที่มาของการหยิบสีเหลือง ผมว่าตรงนี้สำคัญมากกว่า ถ้าเด็กคนนั้นบอกที่มาตรงนี้ได้ นั่นคือมันมีกระบวนการที่มาของคำอธิบาย”

และเมื่อฟังจากปากคำของน้องๆ ค่าย ดูเหมือนวิธีนี้จะได้ผลดีทีเดียว

เช่น กรณีของ “อัน” จาก จ.อุตรธานี ที่เข้าร่วมค่ายสื่อ

“เพื่อนบอกว่าอันพูดเยอะขึ้นมาก เมื่อก่อนพูดหน้าห้องก็ไม่กล้าแล้ว ตอนนี้อยู่กลางหอบประชุมก็กล้า จุดที่ทำให้กล้าคือ เวลาพี่เขาทำกิจกรรมเสร็จเขาจะมีการให้

“การมาค่ายทำให้ได้หัดคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ได้ค้นพบตัวเองว่า
ถนัดด้านไหน คือรู้ว่าตัวเองชอบด้านคอมพิวเตอร์อยู่ก่อน
แต่พอมาค่ายทำให้อยากทำอะไรมากขึ้น สามารถบูรณาการการ์ตูนเข้ากับ
คอมพิวเตอร์ และสอดแทรกเพศศึกษาเข้าไปได้ด้วย
นอกจากนี้ยังทำให้กล้าพูด กล้าถามมากขึ้น ”

(แป๊็บ ค่ายไอซีทีใน กรุงเทพฯ)

แสดงความคิดเห็น แล้วพี่เขาก็จะบอกว่า
ความคิดเห็นนี้ไม่ผิด มันเป็นความคิดเห็น
คนละแง่มุมของแต่ละคน ทำให้เรากล้าพูด
มากขึ้น ซึ่งเมื่อก่อนเราจะกลัว เดี่ยวผิดแล้ว
อาจารย์จะหักคะแนน และเราได้ความกล้า
ที่จะทำงานเอง วางแผนงานทุกอย่างเอง
โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษา”

หรือกรณีของ “ปุ้ย” จาก จ.สงขลา
ที่ร่วมค่ายละคร

“จะให้เด็กเรียนแค่ไหน เด็กไม่กล้า
แค่ไหน เข้ามาค่ายนี้ทุกคนกล้าแสดงออก
หมด เพราะทุกคนไม่ได้มองว่าเราเป็นตัว
ตลก ทุกคนยอมรับในตัวเรา พอแสดงออก

ไปแล้วมันมีความสุข เราทำอะไรเต็มที่ ทุกคนก็พร้อม คล้ายๆ กับเขาตอบรับเรา ไม่อายกัน กล้ามากขึ้น มาค่ายนี้พี่เขาจะค่อยๆ ให้แสดงออกทีละนิดๆ ค่อยๆ เพิ่มขึ้น ไม่ใช่พอนั่งเงียบๆ แล้วให้มาเดินแบบแหวกแนว คือจะค่อยๆ เป็น ค่อยๆ ไป ค่อยๆ เพิ่มขึ้น เราก็จะเริ่มมั่นใจที่จะทำ”

หากนำเสียงสะท้อนเหล่านี้มาพิจารณาร่วมกับแนวคิดในการออกแบบ กิจกรรมและบรรยากาศในค่ายจากพี่ตั้ม จะพบว่าสอดคล้อง กับความตั้งใจของค่ายนี้มากที่สุดทีเดียว

“เราเชื่อในศักยภาพของคน ถ้าเขา แสดงออกมาได้นิดได้หน่อยในหนแรกๆ เราเองในฐานะคนที่ทำกิจกรรมก็ต้องหา วิธีทำให้เขามั่นใจเพื่อทำสิ่งที่ยากขึ้น และ ค่อยๆ ดูว่าแต่ละคนขาดอะไร ในฐานะคน ทำกิจกรรมในเรื่องของสื่อและละคร ต้อง สังเกตให้มากและหาวิธีการให้เขาสบายใจ กล้าพูดและทำออกมา เพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้น ไปเรื่อยๆ และที่สำคัญคือ เป็นความกล้าแสดงออก เพื่อสื่อสารความคิดหรือสิ่งที่ตนเชื่อว่ามี ความหมาย”

“อย่างไรก็ตาม เราไม่ได้สนับสนุนให้เขากล้าแสดงออกอย่างเดียว ต้อง ดูด้วยว่ากล้าแสดงออกแบบไหน ผมมองว่าถ้ากล้าแล้ว มันต้องกล้าที่จะลุกขึ้นมาพูด อะไรบางอย่าง หรือลุกขึ้นมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง ไม่ใช่แค่กล้าแสดงออก แบบฉันทกล้าพูดทุกอย่าง แต่เป็นการแสดงออกที่มีเรื่องของความคิดอยู่ด้วย ถ้าแค่ กล้าอย่างเดียว ผลที่สะท้อนกลับมาน่ากังวลเหมือนกัน”

อีก วิธีการหนึ่งที่ทำให้
น้องๆ ชาวค่ายมีมุมมองต่อเรื่อง
เพศเปลี่ยนไปจากเดิม คือกรณีค่าย
ไอซีทีในปีที่สองที่ริเริ่มแจก “วีซ่า”
ให้น้องๆ มีโอกาสได้ทัศนศึกษา
“โลกสีม่วง” ในทุกชอกมุมที่อยากรู้
ผ่านการซักถามพี่ๆ ที่เป็นเพศที่
สามตัวจริง

พี่บั้ง ผู้ประสานงานโครงการปลาวาฬ บราวเซอร์ และ**พี่อัน** ชาวค่าย
ไอซีทีรุ่นแรก ซึ่งกลายมาเป็นทีมงานปลาวาฬฯ ในวันนี้ เล่าว่า ที่มาของ
กิจกรรมนี้เกิดจากการสังเกตพบว่าน้องๆ ในค่ายมีปฏิกิริยาค่อนข้างอดติกับ

“แต่ก่อนนะอายุไม่ค่อยพูดเรื่องแบบนี้ แต่พอผ่านค่าย เราเริ่มมองสองด้าน และพอเรากล้าพูด กล้าถาม พอคุยเรื่องแบบนี้กับเพื่อนทำให้เพื่อนเปิดใจ... ภูมิใจที่ได้เข้าค่ายนี้ เพราะเป็นค่ายที่ให้ความรู้กับเรามาก บางคนรับเรื่องนี้ไม่ได้เลย ถูกสอนมาแบบโบราณ ตอนนี้อันกล้าพูดมากขึ้น และรู้จักแนวทางการป้องกัน เพราะก่อนที่เราจะไปเดือนคนอื่น เราก็ต้องดูแลตัวเองให้ได้ก่อน”

(อัน ค่ายสื่อ จ.อุดรธานี)

เทศที่สาม เมื่อมีการจัดค่ายครั้งต่อมาก็มาจังหวัดจันทบุรีที่ทำงานด้วยกันซึ่งเป็นเทศที่สาม ไปร่วมค่ายด้วยเพื่อตอบทุกคำถามที่น้องๆ สนใจแบบหมดเปลือก

“ส่วนใหญ่เขาจะถามกันว่า พี่อยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างไร บอกพ่อแม่ยังไง อยู่กับคนอื่นยังไง แฟนพี่เป็นยังไง มันคือสิ่งที่น้องๆ เขาสงสัย เขานึกอยู่ในใจ อยู่แล้วแต่ไม่กล้าจะถามใคร พอมาเจอก็เลยถามหมดเลย... เราไม่เชื่อว่าเมื่อเขาได้ข้อมูลชัดเจนแล้วจะนำไปสู่การลองทำ หรือเลียนแบบ เรื่องแบบนี้มันไม่ได้ตรงไปตรงมาแบบนั้น แต่จะทำให้เขาใจกว้างขึ้น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น และยอมรับตัวของเขาเองมากขึ้น ไม่เป็นคนที่ยึดติด อยากรู้เรื่องราวต่างๆ แต่ไม่มีโอกาสได้รู้ความจริงที่มันเกิดขึ้นในโลก”

เมื่อเรื่องลับๆ ที่ใครๆ ก็อยากรู้แบบนี้ถูกปลดล็อกให้อยู่ในพื้นที่การเรียนรู้
อย่างเปิดกว้าง ไม่ตัดสิน กลายเป็นแหล่งวิทยาทานเสียแล้ว ก็ทำให้ชาวค่าย
มีข้อมูลในการคิดวิเคราะห์มากขึ้น

แน่นอนว่าความรู้ที่รอบด้านขึ้น ย่อมขับไล่ความกลัวออกไป เรื่องเพศ
จึงพ้นสภาพจากเรื่องต้องห้าม กลายเป็นเรื่องที่เราพูดคุยสื่อสารกันได้...

บทที่ ๒

โลกเปลี่ยนแปลง เมื่อเราเติบโต

“การบ้าน” ชิ้นแรกสำหรับเยาวชนค่ายต่างๆ คือ การกลับไปทำกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่เพื่อนพ้องน้องพี่ร่วมสถานศึกษา จากนั้นจึงบอกเล่าเป็นรายงานกลับมาอย่างพีๆ กลุ่มบางเพลย์ บัณฑิตเซ็นเตอร์ หรือพีๆ องค์การแพช ว่าได้ลงมือทำอะไรไปแล้วบ้าง

น้องๆ ชาวค่ายส่วนใหญ่กลับไปทำการบ้านด้วยความกระตือรือร้น โดยเริ่มต้นจากบางคนเคยมีเพื่อนมาทำกิจกรรมค่ายโครงการก้าวต่างๆ ด้วยกันในปีแรก แล้วกลับไปสร้างผลงานด้วยกันอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อถึงปีสอง เพื่อนหลายคนไม่สามารถมาร่วมค่ายพัฒนาทักษะต่างๆ ได้ด้วยติดภารกิจอย่างอื่น ตัวแทนที่ได้มาร่วมจะกลับไปเล่าให้เพื่อนๆ ฟังถึงความรู้ที่ได้รับเพิ่มเติม แล้วจึงเริ่มวางแผนกิจกรรมต่อไป

● ความเคลื่อนไหวในโรงเรียน

ผลงานที่เกิดขึ้นจากแกนนำค่ายสื่อและละครนั้นมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เสียงตามสายในวิทยาลัยอาชีวะต่างๆ จุลสาร นิทรรศการตามโรงเรียน อบรมการพูดตามชุมชน เสวนาทั้งเรื่องสื่อ ละคร และเพศศึกษา จัดตั้งชุมนุม ละคร ชุมนุม Teenpath ในโรงเรียน จัดประกวดละคร ตลอดจนคำขวัญต่างๆ และให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนักเรียนที่มีคำถามและปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งการจัดละครเร่ ละครสัญจรในเทศกาลและวาระต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชน

สำหรับผลงานของเยาวชนค่ายไอซีทีนั้น ได้นำเนื้อหาเรื่องเพศศึกษา สอดแทรกในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น จัดบอร์ด ทำแบบสอบถาม จัดทำสื่อการสอนให้อาจารย์ จัดทำเว็บไซต์ให้กับโรงเรียน โดยสอดแทรกเนื้อหาเรื่องเพศศึกษา ประกวดการทำ Flash ใช้กระบวนการในค่ายไปจัดในโรงเรียน จัดอบรม IT โปรแกรม Flash และในปีที่ ๒ มีการรวบรวมผลงานต่างๆ ในรูปแบบซีดีให้กับโรงเรียน

กรณีของ “เจฟ ตะไคร้ และเพื่อนๆ” เป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนถึงความกระตือรือร้นของชาวค่ายในการนำทักษะที่ได้มาทดลองสร้างผลงาน สื่อสารเรื่องเพศศึกษาในรูปแบบใหม่ๆ

“หลังจากเข้าค่ายครั้งแรกที่ node เขาก็มีละครให้เล่นในเครือข่าย อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งไปรวมกิจกรรมที่ค่ายด้วยก็มาช่วยแนะนำว่าที่ค่ายเราเรียนเกี่ยวกับการใช้ร่างกายโดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์อะไร เราก็เลยคิดสื่อสารเรื่องที่มีมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า เป็นเรื่องของกำเนิดทารก เล่นเป็นรังไข่ เป็นถุงยาง ก็เป็นที่รักใคร่กันมาก ตอนแรกเราก็คิดว่าน้องเขาไม่รู้อันนี้คือรังไข่ แต่น้องเขารู้ ทำให้เรารู้สึกดี เหมือนเราได้สื่อให้น้องเขาได้รู้เรื่อง อาจารย์ก็บอกว่าดี เวลามีละคร เราดีใจมากๆ อยากเสนอผลงานที่เราได้ไปเข้าค่ายมา แล้วเอามาลงวารสารของโรงเรียนด้วย”

“อย่างแรกที่จะบอกเพื่อน คือปรับทัศนคติในเรื่องเพศศึกษา ไม่ใช่เรื่องเช็กส์อย่างเดียวนะ ก็อธิบายให้เขาฟังว่าเพศศึกษาคืออะไร อยากให้เพื่อนเข้าใจ”

(ปอนด์ ค่ายละคร จ.สงขลา)

อีกกรณีหนึ่งที่น่าสนใจคือ ปฏิบัติการของ “ท็อป” หนุ่มน้อยชั้นมัธยมจาก โรงเรียนแห่งหนึ่งใน จ.ลำปาง

ท็อปเห็นว่าเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องที่สังคมรับได้ยาก โดยเฉพาะผู้ปกครอง น่าจะเป็นปัญหาที่สุด อยากเผยแพร่ความรู้เพศศึกษาให้ผู้ปกครองมาร่วมอบรมด้วย เพราะผู้ปกครองไม่เข้าใจว่าไปเข้าค่ายทำไม เพื่ออะไร ถ้าได้เผยแพร่ความรู้จะได้ อธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจเรื่องเพศศึกษาที่พ่อแม่ไม่ยอมให้ถาม มีแต่ห้าม ห้ามดู ห้ามอ่าน คิดว่าเป็นจุดล่อแหลม แต่ยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ

ยกตัวอย่าง ท็อปเองอธิบายกับแม่ว่า เรื่องเพศศึกษาไม่ได้เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์อย่างเดียว ที่บ้านมีหนังสือของพ่อ ซึ่งแม่จะคอยห้ามไม่ให้ดูด้วยความ เป็นห่วง แต่จากข้อมูล ประสบการณ์การทำกิจกรรมที่ผ่านมาหลังจากมาเข้าค่าย ทำให้ท็อปตัดสินใจตอบแม่แบบตรงไปตรงมาว่า “แม่ไม่ต้องห้ามผม เพราะผม ทำงานจุดนี้ เบื่อแล้ว ผมเห็นมามากแล้ว ผมไม่ปฏิบัติหรอก เพราะรู้แล้ว” การมีส่วนร่วมและความเข้าใจของผู้ปกครองสำคัญมาก หากจะทำโครงการอบรม ผู้ปกครองคงต้องประสานงานกับอาจารย์ต่อไป

ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรมทุกครั้ง ท็อปจะนำไปบอกต่อกับแกนนำ ๕ คนที่ไม่ได้มาเข้าร่วมเพื่อจะได้มีความรู้เท่าๆ กันกับเขา ทั้งความคิดเห็นของ พี่ๆ ในเรื่องการแสดงละคร และความรู้เรื่องเพศศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้ เพื่อนคนอื่นมักมาปรึกษาเรื่องต่างๆ เช่น การช่วยตัวเอง เรื่องท้อง ฯลฯ

เพื่อนผู้หญิงหลายคนในโรงเรียนของท็อปท้อง เพื่อนคนหนึ่งไปซื้อ ชุดทดสอบการตั้งครรภ์มาตรวจในโรงเรียน เมื่อทราบผลร้องให้ ขอให้เพื่อน มาถามท็อปว่าจะทำอย่างไร

ท็อปเสนอทางออกสองวิธีคือ บอกครูและพ่อแม่ ซึ่งถ้าบอกครู ผลที่ตามมาจะต้องลาออกจากโรงเรียน เพราะ...

“โรงเรียนผมไม่ให้โอกาสเลยครับ อาจารย์ที่ปรึกษาโหดและเข้มงวดมาก แต่ก็รักลูกศิษย์มากเหมือนกัน”

ทางที่สองคือ ทำแท้ง “ซึ่งไม่อยากให้ใช้วิธีนี้ เพราะเป็นเรื่องบาปกรรม แต่ทำแท้งก็เป็นทางออกที่ไม่เสียการเรียน ไม่เสียตัวเอง”

ท็อปเห็นว่าการได้มาศึกษาเรื่องนี้ วันข้างหน้าจะได้เอาความรู้ไปบอก น้องๆ ในเรื่องการป้องกัน ต้องแนะนำเพื่อน เพื่อนห่วงเพื่อน ไม่ฟังไม่เป็นไร แต่ต้องถูกคิดบ้าง สิ่งที่ท็อปมักบอกเพื่อนผู้หญิงที่มีแฟนว่าให้เพื่อนตัดสินใจว่า ผู้ชายคนนี้ดีหรือเปล่า เรื่องของสาวประเภทสองที่มีเพศสัมพันธ์ไม่ใส่ถุงยาง เพราะไวใจกัน ท็อปก็เตือนให้ป้องกัน พูดคุยเรื่องเพศในเสียงตามสายของ โรงเรียนทุกอาทิตย์ โดยจะพูดถึงปัญหาเรื่องเพศ บอกกล่าวเรื่องการป้องกัน แรกๆ มีปัญหาทักกับอาจารย์บ้าง อาจารย์ส่วนมากไม่ยอมรับเพราะคิดว่าเป็นการ ขึ้นนำ

๕- เรื่องราว

ของท็อปดังที่กล่าวมา เป็นตัวอย่างของการกลับไปเล่าต่อ จากหนึ่งเป็นห้า (เพื่อนห้าคนที่เข้าร่วมกิจกรรมในปีแรก) หรือกรณีกลุ่มอาชีพะ

“ ได้ใช้ความรู้บอกต่อในวิทยาลัยเป็นประจำอยู่แล้ว

จากการจัดรายการวิทยุในวิทยาลัย และหากเพื่อนคนไหนอยากมาปรึกษา ก็จะมาปรึกษาได้โดยตรง ”

(นก ค่ายสื่อ จ.นครศรีธรรมราช)

จ.อุดรธานี และ จ.นครศรีธรรมราช ที่มีการสร้างเครือข่ายในจังหวัดอย่างค่อนข้างเหนียวแน่น เมื่อกลับจากค่ายพัฒนาทักษะจะมีการนัดประชุมเพื่อวางแผนงาน ซึ่งในการประชุมดังกล่าวเป็นโอกาสในการส่งต่อข้อมูลที่ได้รับจากการเข้าร่วมค่ายในครั้งล่าสุดให้แก่เพื่อนจากวิทยาลัยอื่นๆ ที่ไม่ได้มา

เมื่อบอกเล่าสู่กันไปในระหว่างวางแผนการทำงานครั้งต่อไปแล้ว แกนนนำเหล่านี้จะกลับไปทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนที่เป็นการบอกเล่าจากหัวเป็นสืบจากสืบเป็นร้อย และเป็นหลายร้อย นี่คือการสื่อสารเรื่องเพศจากเพื่อนสู่เพื่อน โดยการใช้ช่องทางกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น เสียงตามสาย จุลสารของโรงเรียน จัดค่ายอบรมเรื่องเพศให้น้อง และเทคนิคสื่อสารต่างๆ ที่ได้มาจากค่าย แสดงละครในวาระโอกาสต่างๆ ตั้งชมรมละคร และโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐมมีผู้อำนวยการที่วิสัยทัศน์กว้างไกล เปิดโอกาสให้แกนนำเยาวชนค่ายของโรงเรียนได้พูดคุย บอกเล่าเรื่องราวจากค่ายกับเพื่อนๆ หน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติ ทุกครั้งหลังกลับจากเข้าค่าย

นอกจากช่องทางการสื่อสารที่ต้องผ่านเครื่องมือสื่อสารต่างๆ แล้ว แกนนนำเยาวชนเหล่านี้ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องเพศกับเพื่อนมากขึ้น นอกจากจะทำให้ได้เผยแพร่ข้อมูลเพศศึกษาต่างๆ ให้กับเพื่อนแล้ว ยังเป็นที่ปรึกษาแก่เพื่อนที่ไม่กล้า

พูดไม่กล้าเล่าถึงปัญหา หรือเรื่องเพศให้ผู้ใหญ่ฟัง ทำให้ได้เรียนรู้เรื่องราวปัญหาทางเพศของเพื่อนมากขึ้น และช่วยเพื่อนแก้ปัญหาคิดไม่ได้มานานได้อีกด้วย

บางกรณีถึงกับมีการรวมกลุ่มเพื่อสื่อสารกันด้วยปัญหาหรือสร้างค่านิยมเรื่องความรักแบบสร้างสรรค์ก็มี

เช่นกรณีของ “เปิด” ดาวกิจกรรมโรงเรียนมัธยมใหญ่แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

“กลับมาจากค่ายได้ ๓ เดือน ก็เริ่มตั้งชมรม “รักแล้วรอหน่อย” ... มีครับ มีคนกล้ามาสมัครสมาชิก ส่วนใหญ่ก็เป็นพวก “แม่ม่าย” (เพิ่งเลิกกับแฟน) เรามีการให้คำปรึกษาอะครับ ให้เขียนปัญหาของตัวเองฝากไว้ ผมจะพยายามไปค้นคำตอบจากในเว็บไซต์มาให้ แล้วไม่ตอบส่วนตัว แต่ตอบหน้าไม้ค้ที่หน้าเสาธงก่อนเคารพธงชาติ อันนี้ ผอ.โอเคครับ โอเคโดยมีเงื่อนไขว่า ไม่มีการเซ็นเซอร์ แต่จะไม่มีการพูดเรื่องอวัยวะเพศ หรือคำที่ล่อแหลม เพราะเรามีน้องๆ ที่ไม่ใช่วัยรุ่นฟังด้วยครับ”

● ส่งแรงสะท้อนสู่ชุมชน

การบ้านชิ้นที่สองที่เยาวชนสร้างสรรค์ นอกเหนือไปจากการบอกกล่าวเล่าสู่เพื่อนพี่น้องในโรงเรียนด้วยเสียงตามสาย การแสดงละคร หรือการเขียนบทความในจุลสารของโรงเรียนแล้ว เยาวชนบางกลุ่มยังรับหน้าที่เผยแพร่ความรู้ สร้างความเข้าใจเรื่องเพศ และลดช่องว่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ในชุมชนของตัวเอง ซึ่งการบ้านชิ้นนี้ปรากฏมาในรูปแบบการสื่อสารทางรายการวิทยุของชุมชนหรือท้องถิ่น ทั้งยังเดินสายแสดงละครต่างๆ กับสถาบันในเครือข่าย งานของจังหวัด หรืองานวันสำคัญต่างๆ

กิจกรรมที่ขยายผลออกไปในวงกว้างเหล่านี้เปิดโอกาสให้เพื่อนๆ ที่ยังไม่รู้จักเพศศึกษาแนวใหม่ของโครงการก้าวต่างๆ หรือไม่ได้เป็นโรงเรียน

“เอาความรู้ไปบอกต่อเพื่อนๆ ในห้อง ทำให้รู้ว่าเพื่อนในห้อง ผู้หญิงทั้งหมด ได้ผ่านการมีเพศสัมพันธ์แล้ว และหลายคนเคยท้อง หรือกำลังท้อง จะเอาแผ่นพับจากโครงการไปให้เพื่อนๆ ให้คำปรึกษาบ้าง คำถามที่เพื่อนที่มาปรึกษามากที่สุดคือ เรื่องท้อง การทำแท้ง การกินยาคุมที่ถูกต้อง ไม่มีใครถามเรื่องการใช้ถุงยาง เพราะใช้เป็นตั้งนานแล้ว นอกจากนี้ยังนำความรู้ที่ได้มาจัดบอร์ดที่วิทยาลัยอีกด้วย ”

(น้องเยาวชน จากค่ายสื่อ จ.นครศรีธรรมราช)

เครือข่ายในโครงการก้าวอย่างฯ ได้ร่วมเรียนรู้จากเพื่อนต่อไป การเข้าไปเผยแพร่ความรู้ในชุมชนของกลุ่มเยาวชนในภาคต่างๆ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยหากขาดการสนับสนุน และผลักดันจากครูและองค์กรภาคีหลักโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ (nodes) ในแต่ละภาค

ถึงแม้ว่าเยาวชนจะมีศักยภาพในการคิด การทำงาน แต่ผู้ใหญ่ยังคงมีบทบาทที่สำคัญในการดูแลอยู่ห่างๆ ให้ความช่วยเหลือเมื่อต้องการ ช่วยผลักดันเมื่อเห็นงาม เท่านั้นจะทำให้การทำงานของเยาวชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนมากขึ้น

ผลงานจากค่าย ICTeen

“ เรื่องราวของน้องๆ ที่มาปรึกษาถือเป็นความลับ เช่น เรื่องที่รุ่นน้อง มีการตั้งครรภ์ เราก็จะส่งไปที่สถานศึกษา บางคนมาบอกว่า จะบอกอาจารย์เอาลูกออก เราก็บอกว่าคิดดีแล้วหรือ ในเมื่อ เขามาเกิด เราทำพลาดไปแล้ว ทำไมไม่คุยกับพ่อแม่ให้เป็นเรื่อง เป็นราว เขาก็คลอดน้องแล้วกลับมาเรียนได้ เรื่องความรู้สึก ทางเพศนั้นทุกคนมีหมด อยู่ที่ว่าเราจะกล้าแค่ไหน การออกเสียงตามสายเป็นการกระตุ้นให้รู้ว่าไม่ใช่เรื่องน่าอาย ควรจะเปิดเผย เราอยากให้น้องๆ เข้าใจว่ามันมาจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายตัวเอง ”

(เจฟและตะไคร้ ค่ายละคร จ.เพชรบุรี)

ตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจคือ การจัดรายการวิทยุออกสถานที่ ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง โดยจะจัดทุกวันพฤหัสบดี มีสมาชิกที่เข้าร่วมในงานเยาวชนของโครงการก้าวอย่างๆ ไปด้วย ๕ คน รายการนี้ กระจายเสียงทั่วจังหวัดลำปาง ภายใต้ชื่อรายการ “ในรั้ว สข.” (โรงเรียน เสต็จวนชยางกูร) เล่าเรื่องนักเรียนและเพศศึกษาให้คนทั่วไป

“ทีอป” หนูน้อยคนเดิม ซึ่งร่วมเป็นดีเจประจำรายการนี้ด้วยบอกว่าการพูดเรื่องเพศศึกษาไม่อายมาก เพราะไม่ได้พูดเรื่องเพศสัมพันธ์แต่พูดเรื่อง ทั่วๆ ไป จากสิ่งรอบตัวที่เป็นเพศศึกษา

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ การเดินสายเล่นละครให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาจากแกนนำที่ผ่านค่ายละครก้าวอย่างฯ ซึ่งเกิดขึ้นมากมายหลายจังหวัด อย่างเช่น คณะละครของกลุ่มเยาวชนแกนนำ จ.ราชบุรี ที่โยยและตึกเป็นส่วนหนึ่งในแกนนำ

“เล่นที่วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี เรื่อง “ใจตรงกัน” เป็นเรื่องที่เราทำได้ดีที่สุด คนดูก็ชอบ เข้าใจในสิ่งที่เราสื่อ เป็นงานวันเอดส์โลก ประมาณปีที่แล้ว มีหลายๆชมรมมาไขว่ผลงาน แสดงตัว จัดนิทรรศการ รองผู้ว่าฯ ให้เงินมาด้วย เล่นแล้วมีความสุข ไม่หลุดบท เป็นเรื่องของผู้หญิงคนหนึ่งที่ไม่ไปเที่ยว แล้วพ่อแม่ไม่เข้าใจ เขาขอไปเที่ยว พ่อแม่ไม่ให้ไป พอไปเที่ยวก็ไปเจอผู้ชาย ถูกหลอก มีอะไรกันและไม่ได้ป้องกัน ติดเชื้อ เป็นเอดส์ แล้วก็ท้อง ฆ่าตัวตาย มันก็เศร้า แต่ก็สนุกเพราะมีการเล่นมุข คนดูก็ขำกันหมด”

ที่ จ.อุดรธานี การรวมตัวของแกนนำเยาวชนที่ผ่านค่ายจาก ๘ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดก็ได้สร้างสีสันอันคึกคักขึ้นหลายต่อหลายครั้ง

“ที่วิทยาลัยเกษตร จะเป็นเด็กหอพัก ตอนกลางคืนเขาก็จะให้เด็กผู้หญิงนั้นมาเข้าหอประชุม และให้อาจารย์อบรม จะมีอาจารย์ขึ้นมาอบรมให้ความรู้ และมีการฉายหนัง และมีโครงการอาชีวะสัญจรละครสั้น ก็ออกสัญจรตามวิทยาลัยต่างๆ ไปกับวิทยาลัยเทคนิคอุดรฯ คือ ๒ วิทยาลัยนี้จัดขึ้นมา แล้วก็ไปทัวร์ตามวิทยาลัยต่างๆ จะจัดที่หอประชุม มีเล่นเกมปาเป้า และจะมีการชวนคุยให้สนุก มีการแลกเปลี่ยนคำถามด้วย โดยเอาเทคนิคจากการเข้าค่าย ซึ่งจะสอนทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการทำสื่อ เราก็ได้ไอเดียมา

วิทยุชุมชนนั้นจะมีอาจารย์ผู้ช่วยเขาจะจัดอยู่แล้ว เราก็หาเพื่อนมาช่วยแบ่งช่วงเวลา โดยเราไปหาอาจารย์ ออกอาทิตย์ละครั้ง โดยจะไปแจมกับทีมใหญ่ๆ เช่น อสมท. โดยจะมีคนโทรไปติดต่อ ในวันประชุม เราจะแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบอยู่แล้ว พี่เขาจะให้งบประมาณเรามา ๕,๐๐๐ บาท เป็นงบประมาณก้อนแรก ให้มาทำกิจกรรม ให้มาคิดเองว่าเราจะทำอะไร ให้มีผลมียอด มันจะเพิ่มขึ้นมัย หรือมันจะลดลงไป ตอนนี้ก็ตั้งชมรมละคร และมีละครในวิทยาลัย ๓ เรื่อง แสดงวันงดสูบบุหรี่และวันเอดส์โลก มีชมรมละครที่สมาชิกมาจากวิทยาลัยเกษตร ตั้งขึ้นมาหลังจากการเข้าค่ายแล้ว”

● เรื่องเพศไม่ลับ (อีกต่อไป) ในบ้านเรา

นอกจากจะมีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ชุมชนแล้ว เยาวชนบางคนยังพบว่าการมาเข้าค่ายทำให้สามารถเปิดใจคุย และสร้างความมั่นใจให้กับพ่อแม่และครอบครัวได้มากขึ้น รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศศึกษาให้ผู้ปกครองไปด้วย

ดังเช่นกรณีของ “เอ็กซ์” และ “แป็บ”

“การได้มาเข้าค่ายทำกิจกรรมงานเยาวชนทำให้พูดคุยกับพ่อแม่เรื่องเพศศึกษามากขึ้น จากที่แต่ก่อนไม่เคยพูดคุยเลย ครั้งหนึ่งเคยไปบอกแม่ว่า “การที่เราจะมีชีวิตคู่ที่ยืนยาวก็ต้องเอาใจกันบ้าง แม่ก็ต้องเอาใจพ่อ ต้องสะกิดนิดหน่อย เป็นเรื่องปกติ รู้สึกว่าเรากล้าพูดกับแม่ในสิ่งที่เราเป็นมากขึ้น นอกจาก

“โครงการก้าวอย่างฯ เป็นโครงการแรกที่ผมรู้จัก ที่เปิดให้เยาวชนพูดว่าตัวเองต้องการอะไร ไม่ใช่ผู้ใหญ่ต้องการให้เยาวชนทำ แต่เป็นให้เยาวชนพูดให้ผู้ใหญ่เข้าใจ ทำให้เราได้ปลดปล่อย รู้สึกโล่งที่ทำให้ผู้ใหญ่ได้รู้ว่าเราต้องการอะไร ผู้ใหญ่กับเยาวชนคิดไม่เหมือนกัน เด็กผู้ชายกับผู้หญิงจับมือกัน ผู้ใหญ่คิดไปก่อน อยากให้ดูเหตุการณ์ให้จบก่อนแล้วค่อยพูดว่าอะไรกัน เวลาดูข่าวในโทรทัศน์ ผู้ใหญ่ชอบว่าเยาวชนอย่างนั้นอย่างนี้ เรา รู้สึกว่าอย่างน้อยยังมีผู้ใหญ่กลุ่มหนึ่งที่รับฟังเรา และผมว่าถ้าคุณเห็นเยาวชนเป็นเด็กแล้ว ต่อไปก็อาจไม่มีผู้ใหญ่ เพราะเด็กเลวก็อยู่ต่อไม่ได้แล้ว”

(เป็อ ค่ายละคร จ.เพชรบุรี)

พ่อแม่แล้วก็จะบอกรและคอยเตือนเพื่อนเรื่องการป้องกัน การใช้ถุงยางอนามัย” (เอ็กซ์ ค่ายสื่อ จ.นครศรีธรรมราช)

“คนที่แป็บจะถามเยอะสุดคือแม่ ตอนนั้นก็กล้าปรึกษาเรื่องต่างๆ กับแม่มากขึ้น เรื่องเพื่อนผู้หญิง และตอนนี้เอาเรื่องการทำเว็บไซต์ไปเล่าให้แม่ฟังว่าไปหาการ์ตูนมาแล้วแป็บคิดอย่างไรกับการ์ตูนนี้ ได้เรียนรู้ว่าในเหตุการณ์หนึ่งๆ แล้วมีความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ไม่ใช่ความคิดเห็นและเหตุผลของเราที่ถูก ความคิดและเหตุผลของคนอื่นก็ถูกเหมือนกัน ซึ่งอันนี้มาจากการที่ได้รู้จักเพื่อนๆ หลายโรงเรียน” (แป็บ ค่ายไอซีทีน กรุงเทพฯ)

คุณอภัย ตรีภริ พ่อของ “เอ็กซ์” ชาวค่ายสื่อของโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ ก็มองเห็นความเปลี่ยนแปลงชัดเจนในตัวลูกชายวัยรุ่น

“แม่เขาจะซักถามความรู้ความเข้าใจที่ได้รับออกมา บางครั้งก็ตั้งปัญหาถามเรื่องโรคเอดส์กับเขา เช่น แม่ถามว่า เมื่อรู้วิธีป้องกันแล้วคิดจะลองมีัยถามเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์จากร้านเสริมสวย ร้านตัดผม การร่วมรับประทานอาหาร และตั้งเคสขึ้นมาให้ตอบ ให้แสดงความคิดเห็นว่าระหว่างคนที่รู้กับไม่รู้ ใครจะกล้าลองมากกว่ากัน เขาตอบว่าการเรียนรู้ไม่ใช่เรียนมาเพื่อให้ลอง แต่เรียนให้รู้ และนำความรู้ไปให้คนอื่นได้รู้และป้องกัน เอ็กซ์จะตอบด้วยความมั่นใจเข้าใจลึกซึ้ง มีน้องและคนอื่นอยู่กรูมซักให้จนแถม แต่เขาตอบโดยอ้างหลักการพอคิดว่าก่อนหน้านี้ เค้คคงรู้มาบ้างแล้ว แต่ไม่ลึกซึ้งเหมือนตอนได้มาเข้าค่ายมีการวางแผนการทำงาน (คงได้มาจากพี่ๆ) ติดต่อเพื่อนมากขึ้น ขอบพูดเรื่องการทำงานอย่างเสียสละบ่อยๆ ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านดีขึ้น”

ด้วย เรื่องเพศศึกษาไม่ได้เป็นเพียงเรื่องสุขภาพอนามัย แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และการเมืองด้วย การทำงานให้ความรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องเพศศึกษาไม่สามารถสำเร็จได้เลย หากขาดความต่อเนื่อง เชื่อมโยงส่งต่อการทำงานจากรุ่นสู่รุ่น และขาดความร่วมมือกันของผู้คนที่วนเวียนเกี่ยวข้องรอบข้างกับเยาวชน เพราะผู้คนเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน และมีอำนาจเหนือกว่าในหลายๆ ด้าน

เห็นได้ว่าการปฏิบัติการที่เริ่มจากฐานความรู้สึก ความสนใจของเยาวชนเอง ล้วนแล้วแต่จะนำไปสู่การทำงานอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม หากขาดผู้สนับสนุนหลักอย่างเป็นทางการ ความเข้าใจและกำลังใจจากครูและผู้ปกครองนั้น ความสำเร็จอย่างต่อเนื่องก็คงจะไม่เกิดขึ้น ...

พี่ “ปั้นดิน ให้เป็นดาว”

ความสำเร็จทุกอย่างล้วนมีเบื้องหลัง...

เบื้องหลังพลังสร้างสรรค์ของเยาวชนแกนนำโครงการ “ก้าวอย่างอย่างเข้าใจ” ที่ปรากฏตัวผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบนั้น มิใช่เรื่องลึกลับคมคมใน แต่เป็นเรื่องดี ๆ จากมือที่เอื้ออารีซึ่งคอยประสานและผลักดันอยู่เบื้องหลัง และบุคคลสำคัญไม่ใช่ใครอื่น นอกเสียจากบุคคลที่ใกล้ชิดมากที่สุดในโรงเรียน นั่นคือ ครูอาจารย์ของพวกเขานั่นเอง

ถึงจะเปี่ยมล้นด้วยพรสวรรค์ พลังความสามารถ และโอกาสเข้าสู่ค่ายพัฒนาทักษะที่ถูกออกแบบมาอย่างดี มีวิทยากรที่เก่งกาจเพียงไร สิ่งเหล่านี้คงไม่มีโอกาสได้แตกดอกออกผลให้ชื่นชมในรูปแบบใดได้ หากปราศจากการ “รับไม้ต่อ” จากโรงเรียน

น่ายินดีที่มีกรณีตัวอย่างจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า เยาวชนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะการสื่อสารผ่านค่ายเยาวชนโครงการก้าวอย่าง

อย่างเข้าใจ ทั้งด้านละคร ไอซีทีน และการผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ ได้ค้นพบศักยภาพในตนเอง และก้าวสู่ฐานะแกนนำที่เป็นกำลังสำคัญในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์และน่าชื่นใจ แม้แต่คนที่ดูแสนจะธรรมดาไม่มีความโดดเด่นมาก่อน ได้กลับทำให้คนรอบข้าง แม้แต่สมาชิกในครอบครัวต้องทึ่งกับศักยภาพที่ซ่อนเร้น

แต่ในทางกลับกัน นำเสียดายที่มีกรณีเยาวชนผู้ซึ่งพร้อมเป็นแกนนำอีกไม่น้อยได้เผชิญกับภาวะ “ฝันค้าง” พัฒนาการชะงักงัน เพราะขาดการสนับสนุนจากครู อาจารย์ รวมถึงระบบโครงสร้างและนโยบายของโรงเรียน

ลองมาศึกษาจากกรณีตัวอย่างต่อไปนี้กันดูว่าอะไรหนอคือวิถี “บันดินให้เป็นดาว” และ “สกัดดาวรุ่ง”

กรณีที่ ๑ เรื่องของเจฟ ตะไคร้ และเพื่อนๆ “หน่วยกล้าต้น...ฉันรักเธอ”

จากเด็กนักเรียนเต๋อด๋า ไม่ใช่ทีมชาติแถวหน้า พุดไม่เก่ง ประหม่า จีนฮาย ไม่กล้าริเริ่มคิดหรือทำกิจกรรมอะไรนอกเหนือจากทำตามครูสั่ง และเข้าใจว่าบทบาทของตนเอง ในฐานะเยาวชนที่ทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพก็คือการเป็น “ผู้ช่วยครูพยาบาล” คอยตามน้องๆ พี่ๆ เพื่อนๆ มาวัดส่วนสูง ชั่งน้ำหนัก ที่ห้องพยาบาล กลับพลิกผันมาเป็นกลุ่มผู้นำทางความคิดและนักการละครประจำโรงเรียนที่สร้างรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ และการเรียนรู้ในเรื่องใหม่ๆ ให้แก่ผองเพื่อนวัยเดียวกันทั้งในและข้ามสถาบันได้อย่างน่าทึ่ง

“เพราะอาจารย์แท้ๆ” พวกเขาสรุปเป็นเสียงเดียวกันถึงเหตุที่ทำให้ก้าวอย่างมาถึงวันนี้

อาจเป็นเพราะจุดเริ่มต้นในการคัดเลือกนักเรียนมาร่วมค่ายพัฒนาทักษะ
ละครสำหรับแกนนำที่องค์กรแพช และกลุ่มละครบางเพลย์ร่วมกันจัดขึ้นครั้งแรก
ในปี ๒๕๔๖ อาจารย์ได้ให้ความสำคัญกับเยาวชนที่สนใจเรื่องสื่อการแสดงละคร
และสมัครใจไปเข้าค่ายก่อนเป็นอันดับแรก เจฟ ตะไคร้ และเพื่อนๆ อีกร่วม ๑๐
คน จึงมีโอกาสพัฒนาตนเองแบบ “ก้าวกระโดด”

“เมื่อก่อน น้อยครั้งมากที่จะออกไปพูดหน้าเวที มันตื่นเต้น สิ้น ประหม่า
ตัวขา ถ้าเล่นละครก็ไม่เต็มที แต่ตอนนี้เราเฉยๆ มันพลิก มันเปลี่ยน มันปังขึ้นมา
เหมือนทำให้เราฟันไปอีกระดับ
ความไม่กล้ามันหายไปหมด ที่เป็น
อย่างนี้ส่วนหนึ่งเพราะกิจกรรม
ในค่ายที่สอนให้ยอมรับความคิด
ที่แตกต่างกัน ให้มาถกเถียงกัน
ทำให้เรามองเห็นเรื่องเดียวกัน
ในหลายแง่มุม ไม่ใช่เราตอบ
คำถามแล้วมีคนบอกว่าเราผิด ซึ่ง
ทำให้เราไม่กล้า ที่นี้ไม่มีใครถูกใครผิด เราสามารถเสนอความคิดของเราได้ ทำให้
เรากล้าแสดงออกมากขึ้น และกระบวนการค่ายพยายามกระตุ้นให้เรามีส่วนร่วมจาก
สิ่งที่เรานัด นอกจากนี้ ทั้งอาจารย์และพี่ๆ ยังให้คำชม ทำให้เรารู้สึกว่าเราทำได้
และทำได้ดีด้วย” **เจฟ** หนุ่มน้อยหน้าใส ท่วงทิมิชีวิตชีวา ร่าเริง แต่สุภาพอยู่ในที่
เล่าด้วยน้ำเสียงคึกคัก

“อีกอย่างที่เปลี่ยนไปมากคือมุมมองเรื่องเพศ เมื่อก่อนใครเอากาพให้ดูจะปิด
ตา ใครพูดก็ไม่อยากฟัง รับไม่ได้ แต่ตอนนี้ไม่คิดว่าเป็นเรื่องแปลกอีกแล้ว เพราะมัน
คือส่วนหนึ่งของร่างกายเราทั้งนั้น พูดถึงอวัยวะต่างๆ เดี่ยวนี้พูดได้ไม่มีอะไรติดขัด”
เจฟเล่าถึงความเปลี่ยนแปลงของตัวเองตอนนี้ พลางหัวเราะไปด้วยอย่างขำๆ

นั่นคือบางส่วนของความคิด ความเห็นจากกลุ่มเยาวชนของโรงเรียนที่มาเข้าค่ายฯ และกลายเป็นแกนนำของกลุ่มละครภายใต้ชมรมเยาวชนสาธารณสุขของโรงเรียนที่มีผลงานละครออกแสดงทั้งในและนอกสถาบัน รวมทั้งการจัดรายการทางเสียงตามสาย และเปิดพื้นที่รายงานความเคลื่อนไหว อีกทั้งยังให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาในวารสารของโรงเรียน ซึ่งเป็นวารสารที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากกระทรวงศึกษาธิการมาแล้ว

กว่าจะมาถึงวันนี้ สมาชิกแกนนำของกลุ่มละครบอกว่าแรงบันดาลใจจากอาจารย์หลายท่านคือส่วนผลักดันสำคัญ อย่างแรกคือ การให้อิสระในการคิด และทดลองทำ โดยอาจารย์วางบทบาทเป็น “พี่เลี้ยง” แนะนำทิศทางและให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา นอกจากนี้ ยังกล้าเปิดพื้นที่สื่อสารเรื่องเพศให้ในสื่อวารสารซึ่งเป็นหน้าเป็นตาของสถาบัน

“ทำกิจกรรมแบบเมื่อก่อน ที่อาจารย์มาคอยกำกับมันรู้สึกกดดัน ไม่สบาย คือมันเป็นระเบียบเกินไป แต่เราชอบกิจกรรมสอดแทรกเนื้อหาผ่านสื่อละคร มีเพลงประกอบ ตลกขบขัน อาจารย์บางท่านบอกมันไร้สาระ แต่จริงๆ แล้วจุดนั้นคือทำให้น้องๆ หันมาสนใจ ถ้าเครียดทั้งเรื่องคงไม่มีใครดู ละครเป็นสื่อที่ดึงดูดใจน้องๆ มาก เห็นน้องๆ ขำ เราก็มีความสุข เมื่อเล่นเสร็จเราก็สอบถามน้องดูว่าเข้าใจไหม เขาบอกเข้าใจ ซึ่งพวกเราก็ตีใจ” **ตะไคร้** สาวน้อย ผิวคล้าตาคม เปิดฉากเล่าบ้าง

“โชคดีที่เรามีอาจารย์ ๒ ท่าน เป็นที่ปรึกษาใกล้ชิด โดยลงมาทำกับเด็กเลย และเน้นให้คำแนะนำ ช่วยเสนอความคิด ปล่อยให้เราทำเต็มที่ และให้กำลังใจตลอด ยอมรับว่าอาจารย์บางท่านไม่เข้าใจ แต่หลายท่านสนับสนุนอย่างวันไหนมีเล่นละคร อาจารย์ฝ่ายประชาสัมพันธ์จะขึ้นหอกระจายเสียงให้หรืออย่างวารสารเราขอ ๑ หน้า ปรากฏว่าอาจารย์ให้ ๒ หน้า มีคอลัมน์ตอบจดหมายด้วย บางคำถามล่อแหลมมาก เราก็อิงไปปรึกษาอาจารย์ เวลาจัด

แสดงละคร เรื่องไหนเราทำเองไม่ได้ อาจารย์จะลงมาช่วย และตอนนี้ก็เริ่มกระตุ้นให้เราสานต่องานไปยังรุ่นน้องๆ เพื่อให้กิจกรรมเหล่านี้มีความต่อเนื่อง เราใช้วิธีจัดค่ายผู้นำในโรงเรียน และผสมผสานเรื่องเพศศึกษาเข้ากับ friend's corner ตอนนี้เริ่มเห็นแนวหลายคน มีคนที่สนใจและกล้าแสดงออก”

“ผู้ใหญ่มักคิดว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่น่าอาย เป็นเรื่องที่อยู่ในที่ลับ แต่เด็กวัยรุ่นตอนนี้ไม่ใช่แบบเมื่อก่อนแล้ว เขากล้าในเรื่องเพศมากขึ้นทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ในเมื่อเรากันไม่ให้เขาไม่มีเพศสัมพันธ์ไม่ได้ ทำไมเราไม่ป้องกันไว้ก่อน แทนที่จะไปคอยห้าม

อย่างเดียว บางคนอาจจะกลอง ซึ่งเราให้ความรู้ได้ว่าไม่ใช่เรื่องผิด แต่มันอาจยังไม่ถึงเวลา เรื่องความรู้สึกทางเพศนั้นทุกคนมีหมด ดังนั้นทุกคนจึงควรมีความรู้ เพราะถ้าพลาดไปแล้วมันเสียทุกอย่าง บทบาทของพวกเราคือสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องเพศด้วยสื่อละคร เพราะเรื่องนี้ไม่จำเป็นต้องเรียนแต่ในห้องและทำรายงานส่งเท่านั้น เวลาเราเห็นน้องๆ มานั่งดู เราจะรู้สึกมีกำลังใจ ไม่เคยท้อเลย...”

หากมองย้อนกลับมาจากภาพของเด็กนักเรียนมัธยมปลายกลุ่มหนึ่งที่ไม่เคยโดดเด่น “ปกติก็อยู่เฉยๆ ไม่ใช่เด็กกิจกรรม มีอะไรก็เข้าไปช่วยเล็กๆ น้อยๆ” จนเติบโตเป็นกลุ่มผู้สร้างรอยยิ้มและการเรียนรู้ที่แสนกระตือรือร้น เราคงไม่อาจมองข้ามบทบาทของอาจารย์กลุ่มเล็กๆ ที่คอยผลักดันอยู่เบื้องหลังความเปลี่ยนแปลง ด้วยมือแห่งความรักความเข้าใจ

และเชื่อมั่นเต็มเปี่ยมต่อ “พลังสร้างสรรค์” ในตัวลูกศิษย์ของตน

กรณีที่ ๒ เรื่องของปอนด์กับ “โชคสองชั้น” “เพราะคร่อมองไกลจึงได้นักกิจกรรมไฟแรง”

ขณะที่คุณครูจำนวนหนึ่งยังวิตกกังวลกับการเกิดความเคลื่อนไหวด้านกิจกรรมสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน คุณครูอีกไม่น้อยตกใจสนับสนุนเรื่องนี้ยิ่งเต็มที่

คนหนึ่งในจำนวนนี้คือ ครูของ “ปอนด์” หนุ่มน้อยวัย ๑๖ ที่มีใจรักด้านนาฏศิลป์และการแสดง

ก่อนหน้านั้น ปอนด์ได้เรียนหลักสูตรเพศศึกษาที่องค์การแพชจัดทำในวิชาแนะแนวมาบ้างแล้ว ขณะเดียวกันก็สนใจด้านสื่อการแสดง จนอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมคนนี่วางตัวให้เป็นแกนนำในการทำโครงการด้านละครของโรงเรียน เมื่อได้ข่าวจากเพื่อนว่าองค์การแพชประสานงานเรื่องการส่งเยาวชนเข้าร่วมค่ายละคร ปอนด์จึงตรงดิ่งไปขออาจารย์ที่ปรึกษาของโครงการ ก้าวอย่างเข้าใจเข้าร่วมโครงการค่ายโดยไม่รีรอ

และอาจารย์ท่านนี้ก็ทำให้ฝันของปอนด์เป็นจริง โดยอนุญาตให้ปอนด์เป็นตัวแทนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการค่ายละครที่กลุ่มบางพลีเป็นแม่งานจัดขึ้น ซึ่งถือเป็นจุดก้าวกระโดดครั้งสำคัญในชีวิตของหนุ่มน้อย

“ปอนด์ชอบเกี่ยวกับด้านการแสดงอยู่แล้ว แต่เราไม่รู้เทคนิคอะไรเลย เราแสดงจากความชอบ ที่ไปดูและหาอ่านเอา พอเข้าค่าย พี่เขาก็สอนเทคนิคต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การสร้างจินตนาการ การใช้เสียง ซึ่งความรู้ใหม่เหล่านี้ทำให้พบว่าละครทั่วไปไม่ค่อยมีจินตนาการเท่าไร ทุกคนอยากได้แสดงเป็นตัวเอก แต่ที่ค่าย ตัวละครทุกตัวสำคัญหมด ทำให้เวลาเราคิดบทขึ้นมาแล้ว ทำให้เราอยากที่จะเป็นสิ่งนั้น ไม่ว่าจะแค่นี้หรือก้าวอีกก็ตาม

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวเองกล้ามากขึ้น กล้าที่จะทำ กล้าที่จะพูด กล้าที่จะแสดงออก รู้สึกว่าเราโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้น...”

แม้มุมมองความเปลี่ยนแปลงที่ปอนด์สะท้อนกับเรา หลังอาจารย์เปิดโอกาสให้ไปเข้าค่ายละครที่เขารักและสมัครใจ แสดงให้เห็นถึงประกายไฟที่ถูกจุดขึ้นด้วยมือของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการก้าวอย่างเข้าใจของโรงเรียนแห่งนี้ ที่จัดวางโครงได้เหมาะสมจนเกิดจุดบรรจบที่ลงตัวระหว่างโอกาสกับ “คนที่ใช่”

กรณีของปอนด์จะเรียกว่ามี “โชคสองชั้น” ก็ว่าได้ เพราะหลังไปลัทธิวิทยายุทธ การละครจากพี่ตัม/พี่เอ๋ บวกกับเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษาจากพี่ๆ องค์การแพธและกลุ่มพี่เลี้ยงค่าย ซึ่งล้วนเป็นแกนนำจากโรงเรียนต่างๆ ที่เคยผ่านการเป็นสมาชิกค่ายรุ่นแรกๆ จนชัดเจนเข้มข้นได้ที่แล้ว อาจารย์ที่ปรึกษาของชมรมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและการแสดงก็มอบหมายงานสำคัญเพื่อให้หนุ่มน้อยได้มีโอกาสนำทักษะและความรู้จากค่ายมาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ทันที

“พอลับจากค่าย อาจารย์ก็ให้ไปช่วยแนะนำเทคนิคการแสดงให้กับน้องๆ ในชมรม ที่จริงเด็กๆ ส่วนใหญ่เขาไม่ค่อยสนใจหรอกครับ แต่มีอยู่กลุ่มหนึ่ง ประมาณ ๑๐ คน ที่เขาอยากมาแสดงร่วมกับเรา เราก็ช่วยสอนจนเกิดเป็นละครเรื่องแรก แต่ยังไม่ใช่เรื่องเพศศึกษานะครับ เป็นเรื่องเกี่ยวกับป่า คนดูชอบมาก บอกว่าแปลกดี เพราะเรานำวิถีที่เรียนรู้จากค่ายไปลงใช้ คือการแสดงเป็นสิ่งของ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต้นไม้ ฯลฯ ทำให้คนดูแปลกใจ เป็นการสร้างจินตนาการให้น้อง พอเห็นการตอบรับดีอย่างนี้ ทำให้รู้สึกดีครับ รู้สึกว่าไม่ผิดหวังเลยที่เข้ามาค่ายนี้ เราทำอะไรที่ไปเผยแพร่ เริ่มต้นจากกลุ่มเล็กๆ ที่เรามีโอกาสได้ช่วยสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้เขา”

จากโอกาสแรกที่ทำให้เกิดความมั่นใจ อาจารย์ท่านนี้ได้มอบโจทย์ใหม่ๆ ให้ปอนด์อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ปอนด์มีผลงานต่อเนื่อง

แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้ปอนด์ทำงานละครต่อเนื่องจนกลายเป็นนักกิจกรรมการละครที่โดดเด่นคนหนึ่งของโรงเรียนในวันนี้ ไม่ใช่เรื่องของการสร้างโจทย์ใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวเนื่องกับแรงสนับสนุนในด้านอื่นๆ ที่อาจารย์ท่านนี้มีให้อย่างสม่ำเสมอ

“ตอนเช้าๆ เรานัดกันมาซ้อมละคร อาจารย์อยู่ด้วยตลอด เวลาเราสั่งให้น้องๆ ทำอะไร อาจารย์ก็จะทำด้วยเหมือนกับเป็นนักเรียนคนหนึ่ง และไม่มาคอยบอกให้ทำโน่นทำนี่ แต่จะให้หัวข้อมาเพื่อให้เราคิดเพิ่มเติม ตรงกับใจพวก

เราวัยรุ่นเองที่ชอบอิสระ นอกจากนี้ อาจารย์ยังช่วยดูแลเรื่องการจัดทำโครงการเพื่อขอทุนสนับสนุนกิจกรรม เพราะรู้ว่ามันมีค่าใช้จ่าย ถ้าไม่มีอาจารย์คอยสนับสนุน เราคงลำบาก อาจารย์จะช่วยดูแลเรื่องการจัดหางบมาช่วยเป็นค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าอุปกรณ์ เครื่องเสียง เพื่อให้เราทำงานได้” ปอนด์เล่าถึงสิ่งที่อาจารย์ได้ทำเพื่อสนับสนุนให้เขาและเพื่อนๆ น้องๆ เติบโต

ทุกวันนี้เขายังได้รับแรงผลักดันจากอาจารย์ ท่านนี้ให้คิดทำอะไรเรื่องเพศศึกษาแบบสร้างสรรค์อยู่

“อาจารย์เอาหนังสือหลักสูตรเรื่องเพศศึกษาขององค์การแพชมาให้ บอกว่า ปอนด์ลองอ่านดูนะ น่าสนใจนะ เราจะทำเป็นละครได้ไหม ถ้าคิดอะไรได้เพิ่มเติมให้มาคุยกัน คือจะให้หัวข้อมาแล้วให้เราคิดเพิ่มเติม เพราะอาจารย์รู้จักวัยรุ่นดีว่าไม่ชอบให้ใครมาบังคับ

อาจารย์บอกว่าจังหวัดของเรายังไม่ค่อยมีละครสร้างสรรค์ของเด็กนักเรียน และอาจารย์อยากเห็นเรื่องเพศศึกษาเผยแพร่ออกไปกว้างมากขึ้นในจังหวัดของเราครับ”

นี่คือความมุ่งมั่นของอาจารย์ท่านนี้ที่ประทับอยู่ในใจของหนุ่มน้อยชื่อปอนด์ ผู้ได้รับ “โชคสองชั้น” จนกลายเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ด้านเพศศึกษาผ่านสื่อละครสู่เพื่อนๆ น้องๆ มากมายในวันนี้

กรณีที่ ๓ เรื่องของโยและติก “เมื่อสองเกลอเจอของแข็ง”

“เมื่อก่อนคิดว่าเรื่องเพศนี้น่าอาย แต่เดี๋ยวนี้อยากพูด กล้าคิดมากขึ้น นอกจากนี่ยังอยากให้เพื่อนๆ ได้รู้ ได้เปลี่ยนความคิดจากที่ไม่อยากคุยกันเรื่องนี้ อยากให้ได้ลองคิดกันหลายๆ ด้าน ความคิดของทุกคนไม่มีใครผิด อยากให้นำมาแลกเปลี่ยนกัน”

โย และ ติก สองคู่หูผู้ใจวัยสิบห้าหกๆ สิบหกหย่อนๆ เกี้ยวเก๋กันมาเข้าค่ายละครเพศศึกษาเมื่อสองปีก่อน แล้วค้นพบสิ่งท้าทายใหม่ในชีวิตการทำกิจกรรม นั่นคือ การสื่อสารเรื่องของเพศศึกษาผ่านสื่อการแสดง พร้อมกับได้สัมผัสกับความสุขไปด้วยพร้อมๆ กัน

นี่ยกย้อนไปสองเกลอบอกว่า หูดหิดไม่ได้มาเข้าค่ายเพราะเป็น “ตัวสำรอง”

“เราชอบละครกัน แต่เป็นการแสดงละครค่ายลูกเสือ เล่นรอบกองไฟ ก็เล่นกันแบบที่ดูจากทีวี เป็นพวกมินางร้าย ไม่รู้หรอกว่าละครมีมุมมองที่มองได้หลายอย่าง ไม่เคยมาได้สัมผัสละครสร้างสรรค์ ตอนมีโครงการค่ายละครของแพธ อาจารย์ไม่ได้มาชวนเราก่อน ไปชวนคนอื่น แต่พอเขาไปไม่ได้จึงมาชวนเรา เหมือนเป็นตัวสำรองทำเองนั่นแหละ” ทั้งสองเล่าด้วยท่าทางที่ดูออกว่ายังน้อยใจไม่เท่าที่ถูกลมองข้ามทั้งที่สนใจเรื่องละครมานานแล้ว

และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากค่ายละครทำให้ทั้งคู่กลับมาด้วยความกระตือรือร้นอย่างมาก

“เราทำละครไปเล่นทั้งในงานนิทรรศการและงานวิชาการ เล่นทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน วันวาเลนไทน์ที่ผ่านมาเราก็ไปแสดงละครที่ชี้ให้เห็นว่าเราสามารถอยู่ร่วมกับคนที่ติดเชื้อเอชไอวีได้ และคนติดเชื้อไม่จำเป็นต้องตาย คอนเซ็ปต์คือการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ พวกเราที่ไปเข้าค่ายทั้งรุ่นเราและรุ่นน้องมาช่วยกันเขียนบท แต่เล่นจริง ๔ คน”

“วันเอดส์โลกของจังหวัดปีที่แล้ว เราไปร่วมโชว์ผลงานละครเรื่อง “ใจตรงกัน” เพื่อสื่อถึงเรื่องการป้องกันตนเอง ถ้าไม่ป้องกันคุณจะมีพลาด และมีประเด็นเรื่องการรักษาสัมพันธ์ภาพในครอบครัวให้พ่อแม่ลูกเปิดใจให้กัน รองผู้ว่าฯ มาดูด้วย เล่นแล้วมีความสุข ไม่หลุดบท สนุก มุขที่เล่น คนดูก็เข้าใจ ขำกันหมด ประทับใจมาก ๆ ถือว่าเป็นเรื่องที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด”

เกือบสองปีนับจากเริ่มสนใจการสร้างสรรคงานละครเพื่อสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน คู่หูทั้งสองยังคง “เดิมที” กับกิจกรรมที่ใจรักในด้านนี้ และได้รับเลือกให้ขยับบทบาทมาเป็นพี่เลี้ยงค่ายเยาวชนก้าวอย่างอย่างเข้าใจเมื่อปลายปี ๒๕๔๘ ที่ผ่านมา แต่ในความรู้สึกเล็กๆ กลับพบว่า ยิ่งเดินทางกลับยิ่งสับสน

“เทอมที่แล้วพวกหนูกะตั้งชมรมก้าวอย่างฯ ขึ้นมา แต่ไม่มีอาจารย์มาดูตรงนี้ ส่วนละคร ยิ่งทำก็ยิ่งท้อ เราพยายามสื่อสารว่าไม่ผิดนะ...ความสนใจเรื่องเพศนะ แต่อาจารย์บางคนมองว่าเราไปปลุกกระตุ้นเด็ก ทางโรงเรียนไม่สนับสนุน ไม่ให้คุณค่า แต่เวลามีประกวด ได้รางวัลก็ชอบกันนะ แต่ตอนเราเตรียมเราซ้อมไม่มีการสนับสนุนแม้แต่กำลังใจ อาจารย์เล่นการเมืองกันภายใน พอเราทำงานกับอาจารย์กลุ่มนี้ อีกรุ่นจะเกลียดเราทันที มุมมองที่อาจารย์มีต่อพวกเราเด็กที่ทำละครคือ เป็นเด็กเวอร์ๆ ไม่เคยรับรู้ที่เราไปเข้าค่ายอบรมนั้นเราไปอบรมเรื่องอะไรมาบ้าง ทำอะไรมาบ้าง คิดเพียงแค่ว่าเราไปเล่นละคร พอเราอธิบายก็ว่าเถียงทำให้คนไม่เข้าใจมองเราลบยิ่งขึ้นไปอีก”

“ยิ่งทำไป แม่ก็ยิ่งบ่นว่าทำไมไม่ไปทำละครโรงเรียนแต่เอาเงินจากพ่อแม่ไปเป็นค่าใช้จ่าย เพราะโรงเรียนไม่เข้ามาดูแลเลย ไม่ว่าจะป็นตอนที่เรามาซ้อม หรือออกไปแสดง ที่ทำคือโยนโจทย์หรือหัวข้อมาให้ จะทำหรือไม่ก็ไม่ดูแลว่ามีปัญหาอะไรไหม หรือมาช่วยแนะนำ ให้ความเห็น ค่ารถทุกอย่างเราออกเอง แต่พอละครได้รับการตอบรับ มีคำชม หรือได้รางวัล โรงเรียนก็ปลื้ม”

“พวกหนูเคยมีอุดมการณ์ ทำทุกอย่าง ที่สุดตัวเลย แต่ตอนนี้เหนื่อยล้า เราไม่ได้ทำให้ใครหรือคนรอบข้างเสียหาย มันยากมากที่จะสานต่อกับคนรุ่นต่อไปในสภาพแบบนี้ มันแทบไม่มีความคิดแบบนี้อยู่ในหัวแล้ว

อยากให้อาจารย์เข้าใจความรู้สึกของเด็กๆ อย่างเราบ้าง เราขอแค่นี้ก็โอเค แล้วค่ะ”

นั่นคือความหวังเล็กๆ ในใจของสองสหาย...

กรณีที่ ๔ เรื่องของอัน คนเก่งที่อกหัก

“ครูคะ หนูฝันไกล...แต่ยังไม่ถึง”

“เราคือเยาวชน เราคือผู้นำ เอดส์ป้องกันได้ ถ้าเยาวชนไทยมีส่วนร่วม เยาวชนไม่สามารถแก้ปัญหาเอดส์ได้ ถ้าไม่มีผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ไม่สามารถแก้ปัญหาเอดส์ได้ ถ้าไม่มีเยาวชน”

หนึ่งในเสียงเล็กๆ ที่ดังประสานเข้ากับวัยรุ่นหน้าใสอีกร่วม ๕๐๐ ชีวิต ในงานเอดส์ชาติ ๒๕๔๘ ที่ผ่านมา คือเสียงของ “อัน” เด็กอาชีวะจากจังหวัดอุดรธานี ผู้ซึ่งไม่เคยนึกฝันว่าตัวเองจะกล้าหาญชาญชัยไปพูด ไปทำอะไรแบบนั้นได้

“คำพูดนี้พวกเราช่วยกันคิด ตอนที่ตะโกนด้วยกัน ในมือพวกเราชูบอร์ด ป้ายและกระดานไปด้วย สนุกมาก ไม่น่าเชื่อเลยว่าเมื่อก่อนพูดหน้าห้องก็ไม่กล้า แต่ตอนนี้พูดกลางห้องประชุมได้ เพื่อนๆ บอกด้วยว่าอันพูดเยอะขึ้นมา”

แน่นอน... เมื่อก่อน ของอันหมายถึงก่อนหน้าเข้าร่วมกิจกรรมในค่ายเยาวชน โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจรุ่นแรก เมื่อปี ๒๕๔๖

อันทบทวนตัวเองแล้วได้ข้อสรุปว่าสิ่งที่ทำให้อันกล้ามากขึ้นกว่าเดิมเป็น เพราะกิจกรรมในค่ายเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็น โดยไม่ถูกตัดสินว่า ผิดหรือถูก เพราะถือว่าเป็นความคิดเห็นตามมุมมองของแต่ละคน และที่สำคัญคือ ไม่ต้องคิดตามสูตรเพื่อให้ได้คะแนน

สิ่งที่เกิดไล่ตามมาติดๆ หลังค้นพบความกล้าก็คือพลังที่อยากสร้างสรรค์
สิ่งต่างๆ อันวาดภาพโครงการไว้มากมายในใจ และค่อยๆ ร่างออกมาเป็นแผน
งานที่จะกลับไปทำที่โรงเรียน ทั้งการจัดรายการทางเสียงตามสาย และการทำ
ละคร ซึ่งฝันไกลไปถึงขั้นอยากทำละครสัญจร ไปเล่นให้เพื่อนๆ น้องๆ ต่าง
สถาบันได้ร่วมสนุกและเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาด้วยกัน เพื่อให้รู้จักแนวทางการดูแล
และป้องกันตัวเองให้ปลอดภัย

“วางแผนเองทุกอย่าง ขอให้อาจารย์เป็นที่ปรึกษา งานละครเราเขียนบท
กำกับเอง แล้วค่อยมาแสดง มันท้าทายความสามารถ ทำให้เรากล้า เกิดความ
รักที่จะทำงานตรงนี้ ทำแล้วเกิดผลดีกับเรา มันสนุก”

อันเล่าว่าได้วาดแนวคิดละครสัญจรขึ้นในใจหลังจากการเข้าค่ายครั้งแรก
ทำให้อยากจัดละคร เรื่อง “ณัฐกับเมย์” ซึ่งเป็นละครตอนต่อ สองภาคจบ
ออกแสดงในหลายๆ ที่ เนื้อหาของละครเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัยรุ่นที่เรียบร้อยๆ ง่ายๆ
คือ วัยรุ่น ๒ คน ขอบกันแล้วเกิดมีเพศสัมพันธ์กันและท้อง แล้วลูกกลมไปสู่
ปัญหาระหว่างทั้งคู่กับผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย แล้วต่อด้วยภาคสอง จับความ
ตั้งแต่ทั้งสองออกจากบ้านมาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน แต่ในที่สุดผู้ชายก็ไปมีแฟนใหม่

“เรื่องของอัน ผู้ชายเป็นฝ่ายออกจากบ้านหลังทะเลาะกับพ่อ ตรงนี้เรา
อยากสอนว่า เรื่องมันเกิดจากคนสองคน ไม่จำเป็นต้องไปทะเลาะกับพ่อ
แล้วออกจากบ้าน แล้วถ้าเรื่องแบบนี้ในชีวิตคุณ คุณจะเลือกที่จะทำแบบนี้หรือ
ไม่ นี่คือสิ่งที่ไม่มีความผิดให้คุณได้ คุณต้องเลือกทางเดินที่ดีให้กับตัวเอง” อัน
เล่าถึงความคิดเบื้องหลังที่เธออยากสื่อสารกับเพื่อนร่วมวัย

แต่ไม่ทันที่โครงการละครสัญจรจะเริ่มก่อตัวเป็นรูปร่าง ไฟฝันของอัน
หุดหิดจะมอดกลายเป็นควันอยู่หลายครั้ง พลังในตัวบางจังหวะริบหรี่จนแทบ
ดับ เพราะอุปสรรคที่เจ้าตัวไม่เคยนึกถึงมาก่อนตั้งแต่การทำกิจกรรมภายใน
โรงเรียน

“อันไปขอเวลาอาจารย์ว่าช่วงเสียงตามสายตอนเช้าที่มีข่าวประชาสัมพันธ์ เพื่ออ่านความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา จนขอได้สำเร็จ ทั้งที่แต่ก่อนไม่เคยมีนักศึกษาเข้าห้องนี้ได้ วันแรกที่ทำ พอเปิดเพลงเสร็จอันก็เริ่มพูด สักครูก็มีอาจารย์โทรศัพท์ มาบอกว่า หนูถึงเวลาเข้าแถวแล้วนะ ทำไมหนูนั่งพูดอยู่อีก ทำไมไม่เปิดเพลง วิทยาลัยให้เข้าแถว ทั้งที่เวลาเข้าแถวคือ ๐๗.๔๕ น. แต่ตอนนั้นเพิ่ง ๐๗.๓๐ น. พอวันรุ่งขึ้น อาจารย์ก็โทรศัพท์มาอีกว่าเสียงเพลงดังเกินไป”

เสียกำลังใจไปไม่น้อย แต่โชคดีที่ยังมีกำลังใจและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งไปร่วมค่ายอบรมเยาวชนก้าวต่างๆ บอกให้อัน “ต่อสู้เพื่อเยาวชน” ให้อันเดินหน้าโครงการในฝันต่อไป นั่นคือ การจัดละครสัญจรไปเล่นต่างสถาบัน แต่หลังจากเพียรเขียนโครงการเสนอทางโรงเรียนอยู่ ๒-๓ รอบ ก็ไม่สำเร็จ อาศัยกำลังใจและคำแนะนำจากอาจารย์ท่านเดิมว่าเมื่อยังทำละครสัญจรไม่ได้ ก็ทำละครในวิทยาลัยไปก่อน อย่าเพิ่งทิ้ง อันจึงรวมกลุ่มเพื่อนๆ ทำละครเล่นตามโอกาสเท่าที่มี เช่น วันงดสูบบุหรี่โลก วันเอดส์โลก ฯลฯ สำเร็จไปแล้วหลายเรื่อง ทั้งที่คณะละครเพศศึกษาคณะนี้ยังคงถูกจับตามองอย่างไม่สบายใจจากอาจารย์บางท่าน

“เราสนุก เราชอบ เราก็เลยมาทำ แต่รู้สึกที่อาจารย์ไม่ค่อยสนับสนุนเรื่องแบบนี้ มันอาจเกี่ยวกับอคติบางอย่าง จะมีก็ไม่มีที่งานที่สอนเรื่องเพศศึกษาและเปิดใจ”

ทุกวันนี้ฉันเป็นแกนนำสำคัญในการทำกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายเยาวชน ก้าวย่างฯ ที่รวมตัวระหว่าง ๙ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัด และกลายเป็นชื่อแรกๆ ที่ถูกเอ่ยถึงด้วยความชื่นชมจากหลายฝ่ายอยู่เสมอว่าเป็นเยาวชนที่มีพัฒนาการทางความคิดอย่างน่าทึ่งในระยะ ๒ ปีที่ผ่านมา

“ตอนนี้มีโครงการที่ใหญ่กว่าเดิม และคิดว่าจะกลับไปเสนอโครงการละครสัญจรอีกสักครั้ง เพื่อจะได้รับอนุญาต”

นั่นคือความตั้งใจล่าสุดของฉัน ที่ยังไม่ระย่อต่อการก้าวสู่ฝันที่เธอยังไปไม่ถึง...

หลากหลาย ทัศนคติที่บันทึกไว้ในที่นี้คงทำให้คำกล่าวที่ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาของเหล่าเยาวชนก้าวย่างอย่างเข้าใจคือคนสำคัญผู้ “ปั้นดินให้เป็นดาว” ได้เหมือนอย่างกรณีของเจฟ ตะไคร้ และเพื่อนๆ รวมทั้งกรณีของปอนด์

แต่ขณะเดียวกัน นักกิจกรรมดาวรุ่งไฟแรง ที่ได้รับการจุดประกายจากค่ายเยาวชนก้าวย่างอย่างเข้าใจอีกหลายคน กลับต้องไขพลังแรงใจที่มากกว่าเพื่อฟันฝ่าแรงเสียดทานจากผู้ใหญ่ให้ได้

ครู อาจารย์ ทุกท่านจึงเป็นได้ทั้งผู้ผลักดันให้เยาวชนคนหนุ่มสาวที่เพิ่งก้าวผ่านม่านบังตาเรื่องเพศศึกษากลุ่มนี้ได้พัฒนาทางต่อไปได้อีกไกล หรือจะเป็นกำแพงที่กั้นขวางเขาไว้ก็ได้เช่นกัน

บทที่ ๔

อย่างก้าว

สู่โลกกว้างด้วยกัน

สองปีที่ผ่านมา ค่ายเยาวชนก้าวอย่างอย่างเข้าใจได้สร้างแกนนำเยาวชนที่มีความสามารถด้านการสื่อสารเนื้อหาเพศศึกษาในลักษณะ “เพื่อนบอกเพื่อน” จำนวนนับร้อยคน และสนับสนุนให้แกนนำที่เปี่ยมด้วยพลังและชีวิตชีวาเหล่านี้ลงมือสร้างสรรค์ผลงานสื่อการศึกษานานารูปแบบ เพื่อไขเรื่องที่ดีถือว่าเป็น “ความลับ” อย่างเพศศึกษาสู่เพื่อนเยาวชนในวงกว้าง

ที่น่าสนใจคือ กลุ่มแกนนำเยาวชนนักสื่อสารจากโครงการค่ายฯ เหล่านี้ ได้เกิดการเชื่อมสานเป็นเครือข่ายระดับจังหวัดและข้ามภาคขึ้น ซึ่งถือเป็นความเคลื่อนไหวที่สะท้อนถึงโอกาสในการขยายผลกิจกรรมการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เรื่องเพศศึกษาอย่างกว้างขวางและยั่งยืน

“หมากเล็บแมว” แห่งแดนอุดรฯ และ “มหาสดัม” แห่งเมืองคอน

“หมากเล็บแมว” เป็นชื่อต้นไม้พื้นบ้านของภาคอีสานที่กินได้ ขึ้นเป็นพุ่ม มีหนามตามกิ่ง เมล็ดสีดำรวมกันเป็นพวง

“เหมือนเราจากต่างวิทยาลัยที่มารวมตัวกัน หนามแหลมๆ ก็เหมือนความสามารถในการป้องกันตนเองจากสิ่งร้ายๆ เพราะเครือข่ายของเราทำงานให้ความรู้เรื่องสื่อ การวิเคราะห์ รู้เท่าทัน ใครคิดจะเก็บไปแบบไม่ระวัง ก็จะไม่โดนหนามทิ่ม เมล็ดที่รวมเป็นพวงเหมือนความสามัคคี เพราะเราทำงานเป็นกลุ่มเป็นก้อน”

อัน ฟิฟ เดียร์ เสก ปลา และสุ แกนนำส่วนหนึ่งของกลุ่มหมากเล็บแมว เครือข่ายเยาวชนจาก ๔ วิทยาลัยอาชีวศึกษาใน จ.อุดรธานี เล่าถึงที่มาของกลุ่มที่กำลังแสวงหาทิศทางการเติบโต

เยาวชนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นชาวค่ายสื่อรุ่นแรก ที่หลังจบค่ายได้แยกย้ายกันไปทำกิจกรรมในสถาบันของตน จนผ่านพ้นปีแรก พี่ๆ กลุ่มบางเพ็ญ และแพชได้ชวนมาคุยกันต่อว่าอยากเสริมทักษะกันด้วยค่ายรูปแบบไหน จนได้ข้อสรุปเป็นค่ายพัฒนาทักษะเยาวชนรู้เท่าทันสื่อปีที่ ๒ หลังจากผ่านพ้นค่ายนี้ จึงได้เริ่มรวมตัวกันคิด โดยเลือกแกนนำหลักวิทยาลัยละ ๒ คน รวมเป็น ๑๘ คน มาประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่วันนี้

“เรานัดประชุมกันทุกอาทิตย์ที่ ๒ ของเดือน ไม่มีประธาน รองประธาน อาศัยการระดมความคิดช่วยกัน และแบ่งบทบาทหน้าที่กัน” **เดียร์** แกนนำคนหนึ่งของกลุ่มเล่า

ในปีที่ผ่านมา กลุ่มหมากเล็บแมวมีผลงานให้ชื่นชมหลายรูปแบบ เริ่มต้นจากวารสาร ชื่อ “เฟรนด์ ทุ เฟรนด์” รายเดือน แจกทั่วทั้ง ๔ วิทยาลัย คนที่เป็นสมาชิกจะได้รับส่งให้ถึงบ้านเลย

อีกผลงานหนึ่งคือ การจัดรายการเพศศึกษาที่สถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุดรธานี ออกอากาศสัปดาห์ละครั้ง และยังขยายโครงการไปสู่สถานีวิทยุกระจายเสียงของ อสมท. ในจังหวัดด้วย โดยในส่วนของวิทยุนี้ได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่จัดรายการอยู่แล้ว ให้ทีมหมากเล็บแมวมาช่วยจัดด้วย

อีกด้านหนึ่ง ยังมีการก่อตั้งชมรมละครที่มีสมาชิกข้ามวิทยาลัยมาสมัครด้วย โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมามีนำเสนอละครไปแล้ว ๓ เรื่อง

“เราเข้ามาสัมผัสตรงนี้ เราก็อยากเผยแพร่ ขยายต่อ เพื่อนๆ จะได้มีความรู้ กล้าแสดงออกในทางที่ถูก และรักให้ถูกทาง” **สุ** สมาชิกที่เข้ามา รุ่นหลังเล่าถึงแรงผลักดันในการมาทำกิจกรรมร่วมกัน

“เมื่อมองย้อนไป เรามีความเปลี่ยนแปลงเยอะมาก เดินทางกันเดือนเว้นเดือน หรือบางช่วงก็ทุกเดือน พี่ๆ ค่ายเขามีการตามงาน ไม่ทิ้ง ดูแลเราตลอด กว่าพี่เขาจะทิ้งเรา เราคงเข้มแข็งแล้ว”

“ผู้ปกครองที่บ้านก็ไว้ใจ พอเรากลับไป เราก็กลับไปเล่าให้ครอบครัวเราฟังว่าเราได้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมเหล่านี้ เพราะเราถือว่าพ่อแม่เป็นคนใกล้ชิด เราต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ท่านด้วย”

“เรากำลังตั้งกลุ่ม Youth Media Gang หรือชื่อไทยว่า มหาสดัม ซึ่งแปลงจากชื่อพันธุ์ไม้หายาก “มหาสดำ” ในเขาหลวง สมาชิกมาจาก ๑๑ สถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัด”

นั่นคือที่มาของกลุ่มเยาวชนที่เกิดจากกระบวนการค่ายก้าวอย่างอย่างเข้าใจอีกกลุ่มหนึ่ง โดยเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช

นก บลู และเอ็กซ์ สามแกนนำของกลุ่มมหาสดัมเล่าถึงความคืบหน้าของกลุ่มว่าจะมีการจัดทำวารสาร รายการวิทยุ และการศึกษาดูงาน

ที่สำคัญคือ ทางกลุ่มได้ประสานงานกับกลุ่มหมากเล็บแมวเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายข้ามภาค โดยจะรวมตัวกันจัดค่ายให้น้องๆ จาก ๒ จังหวัด เน้นเรื่องการทำสื่อ การวิเคราะห์สื่อ และเพศศึกษาในปี ๒๕๔๘ นี้

“เราจะขยายผล ขยายเครือข่ายให้กว้างขึ้น และทำให้เกิดน้องๆ มาสานงานต่อ” **เดียร์** กลุ่มหมากเล็บแมว อุดรฯ ขยายความถึงเป้าหมายการทำงานของเครือข่าย

“ตอนประชุมกรรมการเครือข่ายกันที่ชลบุรี^๙ เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เราอยากทำ และอยากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนๆ ที่ทำงานตรงนี้มากครับ ภูมิใจ เพราะเหมือนเราเป็นตัวแทนมาทำงานร่วมกันแบบข้ามภาค”

หนุ่มน้อยหน้าใสสะท้อนความรู้สึกนึกคิดในฐานะที่เป็นกำลังสำคัญคนหนึ่งของเครือข่ายแกนนำเยาวชนก้าวอย่างอย่างเข้าใจในวันนี้

^๙ ค่ายเท่าทันสื่อปี ๒ จัดเมื่อวันที่ ๒-๔ กันยายน ๒๕๔๘ จังหวัดชลบุรี

ไขความคิด “คนสร้างค่าย”

กลุ่มละคร “บางพล่ย” และ โครงการปลาวาฬ บราวเซอร์ บริษัท บัณฑิต เซ็นเตอร์ จำกัด สองพลังสำคัญที่ร่วมเดินทางด้วยกันมาเป็นเวลา ๒ ปี เล่าถึง ความเป็นมาของการได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ และสิ่งที่ได้เรียนรู้ระหว่างก้าว แต่ละก้าวในการพัฒนาโครงการค่ายเยาวชนก้าวอย่างอย่างเข้าใจร่วมกับองค์กรแพช และผู้เกี่ยวข้องในโครงการทุกฝ่าย

● บางพล่ย *Bangplay*

ในปีแรก สมาชิกกลุ่มบางพล่ยเข้ามาทำค่ายละคร ยังไม่ได้ใส่เนื้อหา เรื่องเพศ องค์กรภาคีหลัก (node) ของโครงการก้าวต่างๆ จะเป็นผู้ดูแลเนื้อหา เรื่องเพศ ส่วนคนทำค่ายละครจึงมีหน้าที่ถ่ายทอดกระบวนการทำละคร จัดแบ่ง เวลา กับ node พูดเรื่องเพศตอนเย็นแล้วให้เด็กนำความรู้ทั้งสองอย่างมารวมกันเอง หลังจากจัดไปครั้งแรกที่จังหวัดลำปางและลำพูน ทีมงานเริ่มมานั่งคุยกันว่าน่าจะนำ

ทั้งสองอย่างมารวมกันได้ทั้งกระบวนการ เพราะที่ผ่านมามีเหมือนเป็นชิ้นงานที่แยกออกจากกัน พื้นที่ตะวันตกจึงเป็นที่แรกที่จัดกระบวนการละครผสมผสานกับเรื่องเพศ ให้สร้างประเด็นผ่านชิ้นงาน

ในค่ายที่สองเริ่มมีการปรับเนื้อหาเรื่องเพศให้อยู่ในกิจกรรมละครมากขึ้น เช่น ถ้าเราพูดถึงเรื่องร่างกาย มีละครที่เกี่ยวกับร่างกาย จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องร่างกายที่พูดและผ่านตัวกิจกรรมได้เลย ไม่ต้องรอให้ถึงตอนเย็นแล้วเรียน ซึ่งตรงนี้กระบวนการยากขึ้น เพราะบางเพลย์ไม่ได้ผ่านการอบรมวิทยากรหลัก

เสียงสะท้อนจาก บางเพลย์

“แกนนำเยาวชนที่ผ่านกระบวนการ ๕ วันแรก ความคิดจะยังอยู่ต่อไปแค่ไหนเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างด้วย อย่างไรก็ตามก็คิดว่ามีบทบาทในการชักจูงให้เขามองเห็นหรือสนใจประเด็นบางอย่างต่อเนื่อง และต้องไม่ใช่การสั่งให้เธอต้องมาทำตามใจฉัน แต่ทำให้เด็กได้พูดคุยแลกเปลี่ยน”

“เคยพบอาจารย์บางท่านที่มาค่ายไว้วางใจว่าไม่มาดูแลเทคแคร์ เราจัดให้เด็กอยู่รวมชายหญิงในบ้านแต่แยกห้อง เพราะคิดว่าเป็นโอกาสการเรียนรู้ และในชีวิตจริงก็มีแบบนี้ แต่อาจารย์บางท่านขอให้พี่เลี้ยงไปนอนเฝ้า และไม่เห็นด้วย

เพศศึกษา (Master Trainer - MT) เลย จึงใช้วิธีสังเกตว่าเนื้อหาของแพทที่พูดถึงตรงนี้มีอะไรบ้าง ซึ่งได้เรียนรู้เองจากการไปนั่งฟัง นั่งดู และทำกิจกรรมเรื่องเพศไปกับน้อง พอมาค่าย ๒ จึงเริ่มมีการผนวกเนื้อหาเรื่องเพศมากขึ้น เมื่ออบรมเสร็จแล้ว ก็มีการวางแผนให้เด็กพัฒนางานต่อ โดยวางรูปแบบให้เด็กแต่ละโรงเรียนสร้างละครเป็นชิ้นงานขึ้นมา คือเป็นเรื่องของการสื่อสารเรื่องเพศให้กับเพื่อนดูและมีการคัดเลือกเพื่อที่จะนำมาแสดงในงานประชุมวิชาการเพศศึกษาเพื่อเยาวชน นี่คือการขับเคลื่อนที่เด็กได้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาเพื่อออกแสดง

หากครูสอนเพศศึกษาคิดและทำแบบนี้ก็หนักใจ บางกิจกรรมเราสอนเรื่องการฝึกใช้ร่างกาย ต้องทำท่าต่างๆ อาจารย์ที่มาคุมดูว่า ทำไม่ต้องยกแขนยกขา พอมีแบบนี้ในค่ายเด็กก็มีปัญหา ไม่กล้าแสดงออก เพราะเขาเองก็ไม่มั่นใจอยู่แล้ว...”

“มีเด็กหลายๆ คน ที่มาในช่วงรอยต่อระหว่างการเปลี่ยนจากเด็กเป็นวัยรุ่น เชื่อว่าเด็กกลุ่มนี้จะเกิดการตระหนักมากขึ้นในการใช้ชีวิตเมื่อเป็นวัยรุ่น เพราะก่อนเข้าสู่วัยรุ่นนั้น เขามีโอกาสได้ทำความเข้าใจตนเองว่ามันจะเกิดอะไรขึ้นกับตนเองบ้าง ค่านิยมสังคมเป็นอย่างไร และเขาต้องตั้งรับแบบไหน ในค่ายเรามีท่าทีของความเป็นพี่น้อง หรือการพูดคุยแบบลูกผู้ชายอยู่ด้วย ซึ่งน่าจะนำไปสู่ความสบายใจในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด เราเองก็แอบยิ้มในใจอยู่เหมือนกันนะว่า ค่ายอาจจะทำให้มีเกราะในการป้องกันตัวเองและการใช้ชีวิตของเขาเองมากขึ้น...”

ปีที่สองเมื่อเริ่มมีการตั้งกลุ่มบางเพลย์อย่างชัดเจน กลุ่มบางเพลย์จึงร่วมทำงานกับแพช และเยาวชนจากปีแรก มีการประชุมวางแผนโครงการ จัดเนื้อหา และเลือกกิจกรรม โดยใช้ประสบการณ์จากปีแรกเป็นฐานในการออกแบบ เน้นสร้างฐานคิดในการต่อยอดกิจกรรมของเด็กๆ ต่อไป จึงเกิดค่ายเพิ่มขึ้นคือค่ายพัฒนาทักษะ ขณะที่เด็กๆ บางคนชอบและสนใจด้านละครมาก อยากดูละครจริงๆ สักเรื่องเพื่อเป็นตัวอย่างในการทำละครต่อไป โครงการละครสัญจรจึงเกิดขึ้น เดินทางไปแสดงในโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้เด็กๆ ได้ดู

บทบาทของบางเพลย์เหมือนกับสร้างตัวเยาวชนให้เห็นความสำคัญเรื่องเพศ และมีความถนัดในแต่ละสื่อที่วัยรุ่นสนใจ ซึ่งการทำงานจะไม่ราบรื่นหากไม่เชื่อมโยงกับ node เพราะเป็นคนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป เห็นตัวอย่างจากภาคตะวันตก ความสัมพันธ์ของ node ต่อโรงเรียนและตัวเด็กนั้นมีความสำคัญมาก ขั้นตอนและโครงสร้างแบบนี้ น่าจะเกิดกับทุกภาค

การมาทำงานกับแพช แพชจะต้องให้ข้อมูล เนื้อหางานกับบางเพลย์เพื่อการทำงานบนหลักการเดียวกัน สิ่งที่บางเพลย์รู้สึกว่าได้เรียนรู้จากแพชคือมุมมองเรื่องเพศ ซึ่งสามารถเอามาปรับใช้ในการทำงานได้ เรื่องเพศเป็นเรื่องกว้างกว่าที่คิด และเกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคน เรื่องของความสัมพันธ์ต้องเรียนรู้ด้วยกัน ไม่ใช่เรียนรู้ว่าเขาเป็นใคร แต่เรียนรู้เรื่องของจิตใจด้วย ซึ่งจะนำไปสู่เรื่องของการพูด การปรับตัวการทำงานของบางเพลย์ในการสอน หรือการเตรียมกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงตัวคนร่วมกิจกรรมมากขึ้น ภูมิหลังของเยาวชนแต่ละกลุ่มที่ไม่เหมือนกันจะเตรียมชุดกิจกรรมอย่างไร หากเป็นชุดเดียวกันจะต้องมีวิธีการเข้าถึงเด็กที่ต่างกัน ในกระบวนการทำงานจะต้องประชุมเพื่อหาความต้องการ ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้ตรงนี้ด้วย นอกจากนั้นแพชยังให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการวิเคราะห์สื่อ และสุดท้ายที่สำคัญมากคือการเรียนรู้ในการจัดรูปแบบกิจกรรม

● บัณฑิตเซ็นเตอร์

บริษัท บัณฑิตเซ็นเตอร์ จำกัด เป็นบริษัทที่ทำงานด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การจัดการความรู้ ฝึกอบรมสื่อการสอน ก่อนหน้าที่แพคเกจจะชวนมาร่วมเป็นภาคี บัณฑิตเซ็นเตอร์มีโครงการปลาวาฬ บราวเซอร์ เป็นบราวเซอร์ภาษาไทยตัวแรกของเมืองไทยที่มีส่วนติดต่อผู้ใช้เป็นภาษาไทย ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ถึงแม้การทำงานเรื่องยาวจนจะไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับบัณฑิตเซ็นเตอร์ แต่การทำงานที่สัมผัสกับยาวจนโดยตรงไม่ผ่านตัวกลาง เช่นคอมพิวเตอร์ ผนวกกับเนื้อหาเรื่องเพศนับเป็น เรื่องใหม่ของบัณฑิตเซ็นเตอร์ทีเดียว “ปลาวาฬมา ทางด้านเทคนิคโดยตรงเป็นบราวเซอร์ตัวหนึ่ง ไม่เคย คิดเลยว่าจะต้องมีเรื่องเพศเข้ามาอยู่ในปลาวาฬ ตอนแรกเลยนึกไม่ออกว่าจะนำมารวมกันยังไงเพราะ ไม่เคยทำงานแบบนี้ ก็ได้ประสบการณ์ตรงนี้ หรือแม้ กระทั่งเรื่องเพศเองก็ไม่ค่อยมีความรู้ แต่เมื่อทำงานไปก็ได้รับความรู้ เหมือนเราได้ ความรู้ไปกับน้องด้วย เมื่อก่อนคิดว่าเรื่องเอดส์ไม่ใช่เรื่องของเรา แต่เมื่อได้เรียนรู้ ตรงนี้จึงรู้ว่า เป็นเรื่องใกล้ตัวที่เราควรต้องรู้และนำไปเผยแพร่ หรือแม้กระทั่งทางด้าน เทคนิคเอง ไม่ค่อยเก่งคอมพิวเตอร์ ไม่ค่อยรู้โปรแกรมที่มันทำอะไรออกมาอย่างนี้ ก็ มานั่งมอ่งน้องๆ ทำ ก็มีความรู้สึกที่เด็กเราก็เก่ง เด็กไทยเก่ง น้องๆ ทำกันได้สวย แล้วก็มีความรู้สึกที่เด็กสมัยนี้พร้อมที่จะรับรู้เรื่องนี้ถ้าบอกไปในทางที่ถูก หรือหาก ผู้ใหญ่เปิดใจที่จะรับและกลับบอกว่าเรื่องนั้นเป็นอย่างนั้นเรื่องนี้เป็นอย่างนี้ เด็กก็ พร้อมจะเปิดใจรับ” คำบอกเล่าถึงการเริ่มงานของคุณนี้ จากบัณฑิตเซ็นเตอร์

หลังจากค่ายไอซีทีในปีแรกผ่านไป จากเดิมในปีแรก เวลาในค่ายน้อยทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน คือ วันแรกจะให้เนื้อหาเรื่องเพศมาก ต่อมาในวันที่สองเป็นเรื่องเทคนิคเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ล้วนๆ แต่ในค่ายปีสองให้เวลามากขึ้นทำให้ผ่อนคลายมากขึ้น และได้นำเนื้อหาทั้งสองมาผสมผสาน

ได้มีการปรับกระบวนการค่าย

กลืนกันไปตามคำแนะนำของแพธ ทำให้เด็กๆ รู้สึกผ่อนคลายและไม่แยกส่วนความรู้ออกจากกัน และค่ายในปีสองได้เพิ่มงานการสร้างการ์ตูนแอนิเมชัน (animation) เรื่องก้านกล้วย ที่บริษัท กันตนา กรู๊ป จำกัด (มหาชน) ทำให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจ มีไอเดียที่จะสร้างสรรค์งานมากขึ้น

เสียงสะท้อนจากทีมปลาวาฬ บราวเซอร์

“บางโรงเรียนเขาไม่ค่อยได้เลือกเด็กที่มีใจตรงกับค่ายจริงๆ บางทีก็คิดว่า เขามาก่อน ให้เป็นหน้าเป็นตาโรงเรียนนะ เขาเด็กที่เก่งมานะ บางทีครูเองก็ไม่แน่ใจว่ากลับจากค่ายจะต้องมีงานกลับมาด้วยหรือเปล่า หรือบางทีส่งครูภาษาอังกฤษมาดูแลแทนที่จะเป็นครูก๊วอย่างๆ ทำให้ต่อกันไม่ติด น่าเสียดาย...”

อย่างไรก็ตาม การทำค่ายที่ผ่านมา ปลาวาฟเองได้สังเกตเห็นว่ากระบวนการ ค่ายทำให้เด็กเปลี่ยนไปเช่นกัน จากวันแรกจะคิดอะไรจากแง่มุมเดียว แต่หลังจาก ผ่านกระบวนการค่ายสองวันจะเห็นวิถีคิดที่เปลี่ยนไป เริ่มคิดหลากหลายมากขึ้น มองสิ่งต่างๆ สองมุม แสวงหาทางเลือกในการตัดสินใจมากขึ้น ซึ่งการเรียนรู้นี้ ไม่เพียงเกิดขึ้นกับเด็กในกระบวนการทำงานค่าย กลุ่มปลาวาฟได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายเช่นกัน

โดยส่วนตัวทีมปลาวาฟไม่ได้เรียนรู้เรื่องเพศศึกษาจากการอบรม และ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมด้วยเพราะงานในบริษัทค่อนข้างมาก จึงใช้วิธีเรียนรู้ จากพี่ๆ ในแพธและอ่านจากหนังสือบ้าง ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศมากขึ้น

สิ่งที่ปลาวาฟได้เรียนรู้ร่วมกับแพธคือ องค์ความรู้ต่างๆ และที่สำคัญคือ การได้ไปสัมผัสกับเด็กๆ ทำให้ได้เรียนรู้ความต้องการที่แท้จริงของเด็ก เมื่อก่อนเรา

“จะคุยกับเด็กเรื่องเพศศึกษา ต้องเข้าใจธรรมชาติ ของเขาด้วยว่าเป็นยังไง และให้ความร่วมมือ มีเคสหนึ่ง ไปด้วยแล้ววัยรุ่นเขาส่งภาษากันด้วยสำนวนวัยรุ่น ครูเดินเข้ามาบอก เลย...ไม่ได้นะ เขียนแบบนี้ไม่ได้นะ ทำให้ภาษาไทยวิบัติ น้องเขาก็จะงงๆ คิดว่าบทบาทครูในค่ายจะช่วยได้มากถ้ายอมรับฟัง ให้เขาลองดูธรรมชาติของเด็ก มันอาจมีอะไรที่ผิด แต่เราช่วย เสริมได้ แต่ไม่น่าจะใช้ท่าทีแบบเธอต้องเชื่อฉัน ฉันต้องถูก เพราะฉันเป็นผู้ใหญ่”

เรียนรู้อย่างเดียวว่าต้องเผยแพร่ความรู้ และบล็อกเรื่องเพศ แต่ตอนนี้คิดว่าไม่ให้เด็กเรียนรู้เรื่องเพศคงไม่ได้ ให้เรียนรู้แล้วส่วนไหนไม่ดี บอกเด็กว่าไม่ดีอย่างไรจะดีกว่า เรื่องไม่ดีที่ทางปลาวาฬจัดการมักเป็นเรื่องเว็บไซต์ลามกต่างๆ ซึ่งการได้ทำงานกับเด็กโดยตรงทำให้รู้ช่องทางที่เขาเข้าไปดู ได้รู้เว็บลามกต่างๆ ของเด็ก ได้ปรับความรู้ทันสมัยเท่าเด็กเสมอ ทำให้เราสามารถเฝ้าระวังได้เร็วขึ้น

อุปสรรคต่อการทำงานในส่วนนี้น่าจะเป็นเรื่องธรรมชาติของเด็กไอทีที่ไม่เหมือนกับเด็กกลุ่มอื่น การรวมตัวของเด็กกลุ่มนี้จะไม่เหนียวแน่นมากนัก จะไม่ค่อยสื่อสารกัน อยู่กับคอมพิวเตอร์อย่างเดียว ไม่ค่อยนั่ง เวลานั้นทำตามกิจกรรมต่อเนื่องจึงไม่ค่อยจะรวมกันได้เท่าที่ควร ในส่วนนี้เป็นส่วนที่กังวลว่าจะเกิดความไม่เข้าใจต่อตัวเด็กไอที อย่างไรก็ตาม หากเด็กไอทีมีเวลาว่างก็จะไปร่วมงานเสมอ

จากการทำงานสองปีที่ผ่านมา เห็นได้ว่าเนื้อหาและกระบวนการค่ายไม่ได้มีผลต่อการรับรู้ และวิถีคิดของเยาวชนผู้เข้าร่วมค่ายเพียงกลุ่มเดียว หากแต่ยังส่งผลกระทบต่อภาคีต่างๆ ที่เข้ามาร่วมในการจัดกระบวนการ การเรียนรู้เรื่องราวใหม่เพื่อผนวกกับการทำงานที่ทำอยู่ก่อนแล้ว ทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติมจากเดิมหลายเรื่องที่นี่ถือว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวกลับเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ต้องตระหนัก และเผยแพร่ต่อไปให้กับคนอื่นๆ

การได้เรียนรู้ร่วมกันของภาคีผ่านประสบการณ์ที่ผ่านมา นอกจากก่อให้เกิดความรู้และพัฒนาทักษะคนทำงานในด้านต่างๆ แล้ว ยังสามารถเชื่อมช่องว่าง สร้างความเข้าใจระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ได้มากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้มาจัดกระบวนการค่ายให้เหมาะสม และปรับปรุงการทำงานให้ตรงต่อความต้องการของเยาวชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไปในทิศทางที่ควรจะเป็นได้อย่างต่อเนื่อง

- **การทำงานแบบสามประสาน: คนทำงานเพศศึกษา
คนทำละคร และไอซีที**

๒ ปีที่โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจร่วมงานกับปลาวาฬ บราวเซอร์และกลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางเพลย์ ทำงานผลักดันให้เยาวชนเกิดการรวมตัวกันริเริ่มสร้างสรรค์งานสื่อสารเรื่องเพศศึกษาให้กับเยาวชนด้วยกัน ผ่านกระบวนการละคร ICT^{๑๐} และสื่อต่างๆ นอกจากโครงการจะเน้นการทำงานกับเยาวชนแล้วกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่ทำงานด้วยก็สำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

องค์การแพธได้เริ่มจากการหาความสนใจ ความพร้อม และความต้องการของกลุ่มเยาวชนที่อยู่ภายใต้โครงการก้าวอย่างฯ ว่า เขาสนใจและเข้าถึงสื่อชนิดไหนบ้าง ก็เลยเป็นที่มาของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาผ่านสื่อ ละคร และ ICT โดยมี ๒ หน่วยงานที่สนใจและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาร่วมงานด้วย คือ ปลาวาฬ บราวเซอร์มีความเชี่ยวชาญด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และบางเพลย์ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีทักษะและประสบการณ์ด้านละคร

ประสบการณ์ระยะสองปีแรกนี้ ถือว่าเป็นการเรียนรู้ขององค์กรทั้งสามระหว่างการทำงานกับเยาวชน โดยแพธมีบทบาทในการพัฒนาและหนุนเสริมองค์ความรู้เรื่องเพศศึกษาให้กับบุคลากรในสองหน่วยงาน เพื่อให้นำไปจัดกระบวนการที่สอดคล้องกับการสื่อสารแต่ละรูปแบบ รวมทั้งเสริมสร้างแนวคิดร่วมกันในการทำงานกับเยาวชน คือ **“รุ่นเรา เราเลือก เรารับผิดชอบ”**

จากงานเยาวชนปีที่หนึ่ง คือ เมื่อสามองค์กรมาทำงานร่วมกันในค่ายเยาวชน ขณะที่แต่ละองค์กรต่างมีความถนัดกันเฉพาะด้าน ในส่วนกระบวนการเรียนรู้เรื่อง

^{๑๐} Information, Communication and Technology เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารข้อมูลและการสื่อสาร

เพศศึกษาทางโครงการฯ ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การแพช หรือ วิทยากรเพศศึกษา ในแต่ละ node ได้ช่วยรับผิดชอบกิจกรรมส่วนนี้ หากเป็นกระบวนการละคร การทำสื่อ บางเพลย์ก็ออกแบบกิจกรรมการอบรมเยาวชนในส่วนนี้ไป ส่วน กิจกรรมทักษะไอซีทีี ปลาวาฬก็จัดกระบวนการเอง

จึงพบว่า กิจกรรมในค่ายต่างๆ ในปีแรกดูโดดๆ ไม่กลมกลืนกัน ทำให้ เยาวชนได้เรียนรู้แบบค่อนข้างแยกส่วนระหว่างเรื่องเพศกับทักษะการสื่อสาร เห็นได้จากการออกแบบผลงานไม่ว่าจะเป็นละคร หรืองาน ICT ยังแข็งๆ ไม่กลมกลืนเท่าที่ควร เช่น สื่อที่ทดลองผลิตหรือแสดงในค่ายยังเป็นแบบ “จงใจ สอน” หรือ “บอกให้รู้” กับกลุ่มเยาวชนด้วยกันเองที่เป็นผู้รับสาร เป็นต้น

ดังนั้น การสรุปบทเรียนในปีที่สอง แต่ละหน่วยงานจึงคิดเห็นตรงกัน เรื่องการปรับกระบวนการเรียนรู้ภายในค่าย มีปลาวาฬและบางเพลย์เป็นตัวหลัก ในการดำเนินกิจกรรมเองภายในค่าย โดยออกแบบกิจกรรมให้มีเนื้อหา เพศศึกษาผสมกลมกลืนไปกับการพัฒนาทักษะด้านสื่อต่างๆ ไปพร้อมกัน

ในแง่เครือข่ายเยาวชนก้าวอย่างอย่างเข้าใจ ก็เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นจากกลุ่มเยาวชนแกนนำ ในพื้นที่ต่างๆ ที่ได้รวมค่ายก้าวอย่างฯ และรวมตัว กันสร้างผลงานการสื่อสารเรื่องเพศและเอดส์ ในสถานศึกษาของตนเองและชุมชนใกล้เคียง รวมทั้งยังพัฒนาช่องทางสื่อสารระหว่าง เยาวชนด้วยกันเองผ่านเว็บไซต์ของโครงการฯ ภายใต้ชื่อ **เครือข่ายเยาวชน V-Teen**

เอกสารประกอบ

เรื่องประจำฉบับ

จากจดหมายข่าว “สังวาสสาระ” ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๗

โดย ภาวนา เทวียนระวี องค์กรการแพช

เยาวชน **ไม่มีปัญหา** แต่อยากมีโอกาส

‘วัยรุ่นไทยสุดเหลวแหลก มั่วเซ็กส์บนรถเมล์’

‘โจ้ไทยสุดฉาว ชายตัวมั่ววัย’

‘โรคติดเซ็กส์ลามวัยโจ้ ศธ.คุมพลอดรัก’

‘ครูหุ้ยแฉเซ็กส์โจ้ ลามเข้าห้องเรียน เนะเปิดวิชาปฏิเสธวิทยา’

เห็นพาดหัวหนังสือพิมพ์เหล่านี้ ขวนให้สงสัยว่า วัยรุ่นไทยนี้เลวร้ายขนาดนี้จริงหรือ หรือว่ามันก็เลวร้ายพอๆ กับสมัย ๒๐-๓๐ ปีก่อนหน้านั้นแหละ แต่ว่ารูปแบบของความไม่เหมาะสมนั้นเปลี่ยนไปจากสมัยวัยรุ่นของผู้ใหญ่ตอนนี้นั้นมากเสียจนทำใจไม่ไหว รับไม่ได้ เลยคิดเอาว่าวัยรุ่นสมัยนี้เลวร้ายจนกลายเป็นวิกฤติของยุคสมัย

เป็นไปได้ไหมว่า อารมณ์รักใคร่ หัวใจหวิว แรงขับทางเพศในวัยรุ่นเมื่อสามสิบปีก่อนก็อาจไม่น้อยหน้าวัยรุ่นสมัยนี้

ยุคที่สังคมเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น คนมากขึ้น และที่อยู่อาศัยใกล้ชิดกันมากขึ้น การสื่อสารดีขึ้น ได้รู้ ได้เห็นเรื่องเพศเร็วขึ้น เข้าถึงสิ่งเร้าอารมณ์เพศได้ง่ายกว่า แฉมโอกาสพบปะ อยู่ร่วมกับเพศตรงข้ามก็มีมากกว่าตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป

ที่สำคัญ คำสอน กติกา หรือสัญญาณทางสังคมก็ออกจะน่าสับสนสำหรับวัยรุ่น เช่น ผู้ใหญ่บอกไม่ควรทำ แต่ผู้ใหญ่ก็ทำ ในทีวี ในสื่อก็มีให้ดู และผู้ใหญ่ก็ชอบดู ชอบอ่าน หรืออันนี้ผู้ชายทำได้ แต่พอผู้หญิงทำก็โดนประจานยับเยิน

แล้วทำไมคนขาย (ที่มักเป็นวัยรุ่น) โดนด่า แต่คนซื้อ (ที่มักเป็นผู้ใหญ่) ไม่ยก โดนพาดหัวข่าว

เพราะฉะนั้น ‘ข้อห้าม’ ทั้งหลายที่บรรดาผู้ใหญ่พยายามบอกวัยรุ่น วัยรุ่น ฟังแล้วก็เหมือนว่าจะเป็น ‘ข้ออ้าง’ ของผู้ใหญ่ที่จะควบคุมเด็กให้ได้ตามใจผู้ใหญ่ ชะมากกว่า เพราะก็ไม่เห็นเป็นมาตรฐานเดียวกัน

แถมยังไม่มีคำอธิบายให้เข้าใจได้เลยว่า การไปใกล้ชิด กอดจูบ มีเพศสัมพันธ์กันเนี่ยมันไม่ดียังไง ทำไมผู้ใหญ่ทำได้ และตอนหนูทำ หนูก็ว่ามันดี ทำไมถึงว่าไม่ดี อารมณ์ชู้ซ่าที่มี ที่อยากไปพัวพันกับคนที่เรา ‘ปิ้ง’ เนี่ยมันผิดตรงไหน มันขาดคำอธิบายที่ทำให้เข้าใจ คล้อยตามได้ว่า ทำไมวัยรุ่นไม่ควร แสดงความรู้สึกเรื่องเพศ

ส่วนเหตุผลที่ว่า ‘ไม่เหมาะสม’ เพราะยังไม่ถึงวัยอันควรเนี่ย มันฟังดูเหมือนปิดบังอำพราง บังคับยังไงก็ไม่รู้ แล้วไอ้ที่หนูคิด หนูรู้สึกเนี่ย จะให้จัดการยังไง ถ้าไม่ทำบนรถเมล์ แล้วทำที่ไหนได้บ้างละ

เอาเถอะ สมมติว่าเรามั่นใจว่า วัยรุ่นสมัยนี้นั้นยอดเยี่ยมจริงๆ มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์หลายอย่างที่ตอ้งแก้ไข และเราต้องการให้วัยรุ่นสมัยนี้ รู้จักคิด รู้จักยับยั้งชั่งใจทางเพศ ส่วนที่ว่า จะแบบไหน แค่นั้น รับผิดชอบได้ รับผิดชอบไม่ได้ ใครควรจะเป็นคนกำหนด กฎเกณฑ์กติกา เอาไว้คุยกันวันหลัง ก็เลยมีข้อเสนอ ขวณผู้ใหญ่พิจารณาแนวทางที่ใช้ๆ กันในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่น

เช่น ต้องให้เด็กแต่งเครื่องแบบให้เหมือนกันให้หมด เพื่อป้องกันการตีกัน หรือติดสติ๊กเกอร์บนรถเมล์ว่า ‘หญิงไทยต้องรักษานวลสงวนตัว’ พบเห็นเด็กมีพฤติกรรมชู้สาว ให้แจ้งที่นั่น ที่นี้ รวมไปถึงกฎกระทรวงศึกษา ๙ ข้อที่กำลังจะประกาศเพื่อให้เกิดการจัดระเบียบเยาวชน และอื่นๆ มากมาย

ลองฟังความคิดอีกแบบหนึ่ง ซึ่งอาจจะเห็นว่าสุดโต่งตรงกันข้าม ไม่ต้องเห็นคล้อยตามก็ได้ แต่ลองเปิดใจพิจารณาดู เพราะแนวที่ว่านี้ มาจากบทเรียน

การพัฒนาเยาวชนในประเทศอื่น แม้ว่าจะจะเป็นประเทศที่เราเห็นว่าเป็นต้นแบบที่น่า
วัฒนธรรมอันไม่พึงปรารถนามาสู่สังคมไทย แต่ก็ต้องถือเป็นแหล่งความรู้ทาง
การศึกษา และผลิตนักรักการศึกษามากมาย และที่สำคัญแนวคิดที่จะนำมา
เล่าสู่กันฟังให้หมั่นใฝ่หานี้ ก็เป็นผลพวงของการค้นคว้าวิจัย ไม่ใช่เ็นักคิดเอาตามกรอบ
อุดมคติที่บอกต่อกันมา

แนวคิดที่ว่านี้ ขออนุญาตแปลเองแบบด่วนๆ ว่า คือการพัฒนาที่เน้นด้าน
บวกของเยาวชน หรือ Positive Youth Development^๑ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิด
ที่เป็นที่ถกเถียงในสหรัฐอเมริกาในระยะ ๒๐ ปีมานี้

นักคิดในค่าย Positive Youth Development นี้เป็นผลพวงจาก
ความพยายามในช่วง ๓๐ ปีก่อน ซึ่งเป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกาเผชิญอัตราการเกิด
อาชญากรรม และปัญหาสังคมของวัยรุ่นค่อนข้างสูง จนเกิดการเรียกร้องให้มีการ
วิจัยเพื่อพัฒนานโยบายการแก้ไขปัญหายุวชนอย่างจริงจัง และมีการจัดสรร
งบประมาณจำนวนมากให้ดำเนินการ จึงเกิดโครงการวิจัยขนาดใหญ่ต่างๆ ที่ว่า
ด้วยการพัฒนาเยาวชน เพื่อค้นหาปัจจัยร่วม และบทเรียนว่าอะไรคือตัวกำหนด หรือ
ทำนายผลสำเร็จของการบ่มเพาะให้เกิดเยาวชนที่พึงปรารถนาในสังคม

ผลของการดำเนินการดังกล่าวทำให้เกิดการพลิกผันเชิงแนวคิด ไปจนถึง
นโยบายในการพัฒนาเยาวชนที่สำคัญ และทำให้นักคิด นักปฏิบัติของค่าย Positive
Youth Development มีกองเชียร์มากขึ้นเรื่อยๆ

งานวิจัยที่ว่า^๒ ทำการประมวล ประเมิน ติดตาม สกัดบทเรียนจากโครงการ
เยาวชนขนาดใหญ่ ๒๕ โครงการ ที่ได้รับการยอมรับว่าเกิดผลเชิงบวกในการพัฒนา

^๑ Pittman 1991, Pittman and Irby 1996, Pittman et al.2000.

^๒ Positive Youth Development in the United States: Research Findings on Evaluations of Positive Youth Development Programs: Richard F. Catalano, M. Lisa Berglund, Jeanne A. M. Ryan, Heather S. Lonczak, and J. David Hawkins, University of Washington <http://www.journals.apa.org/prevention/volume5/pre0050015a.html>

เยาวชน โดยดูผลจากการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาของตัวเยาวชน อาทิ ทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การเลือกคบเพื่อน และหาคนปรึกษาที่เข้าใจความสามารถในการควบคุมตนเองได้ มีวินัย ฟังตัวเองได้ แก้ปัญหาได้ดี คิดวิเคราะห์ได้ดี เห็นคุณค่า และมีความตั้งใจ และเกิดทักษะในการเรียนรู้ และลดพฤติกรรมที่เป็นผลร้ายต่อสุขภาพ

เมื่อลองสกัดว่ากลยุทธ์ใดบ้างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกดังกล่าว ก็พบว่า ได้แก่

- การส่งเสริม หรือฝึกความสามารถในด้านสังคม อารมณ์ พฤติกรรม การคิด วิเคราะห์ คุณธรรม การพึ่งพาตนเอง

- การได้รับการบอกเล่า ตักเตือน จูงใจจากครอบครัว ชุมชนถึงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา

- การมีความผูกพันกับผู้ใหญ่ที่เคารพ และไว้วางใจในชีวิต และมีเพื่อนรุ่นน้อง รุ่นพี่ที่ผูกพัน

- การได้รับโอกาสและความยอมรับจากบุคคล ชุมชนแวดล้อม

- การเข้าถึงบริการ และระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการพัฒนาเยาวชน

นอกจากนั้นยังพบว่า โครงการที่ประสบความสำเร็จต้องมีระยะเวลายาวนานพอควร และดำเนินการโดยอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชุมชน

แนวคิดในการพัฒนาโดยเน้นด้านบวกของเยาวชน ได้รับการตอบรับให้เป็นทางเลือก ทวนกระแสแนวคิดหลักที่มักมองว่าการพัฒนาเยาวชน คือการลดทอนข้อบกพร่องของเยาวชน (deficit model of risk reduction) และเน้น ‘การแก้ปัญหา’ ให้กับเยาวชน อันเป็นผลจากการวิเคราะห์ด้วยทัศนคติเห็นว่าเยาวชนเป็น ‘ปัญหา’ ที่ต้องการ ‘แก้ไข’ (ซึ่งเป็นผลพวงของพวกนักทฤษฎีด้านจิตวิเคราะห์ทั้งหลาย)

ขณะที่ค่ายการพัฒนาโดยเน้นด้านบวกของเยาวชน กลับมองอีกมุมหนึ่งว่า ต้องส่งเสริมศักยภาพของเยาวชน (competence-enhancement model) ให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ไม่ได้มุ่งลดทอน หรือป้องกันเยาวชนจากปัจจัยเสี่ยง แต่สร้างความสามารถในการปรับตัว ด้านทาน มีภูมิคุ้มกันทั้งทางกายภาพ และจิตวิทยา และจิตวิญญาณ (ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด หรือแม้ไม่นับถือศาสนาใด) ไปพร้อมกัน

นักการศึกษา นักพัฒนาในค่ายนี้เน้นแนวคิดที่ว่า เยาวชนเป็นทรัพยากร เป็นตัวช่วยที่สำคัญของการพัฒนาสังคม จึงต้องให้บทบาท ทรัพยากร และความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งก็คือปัญหาที่ทุกฝ่ายมีส่วนในสาเหตุ และเป็นส่วนหนึ่งของคำตอบร่วมกัน (ไม่ใช่ว่าเยาวชนสร้างปัญหา ผู้ใหญ่แก้ไข)

จะเห็นว่านักคิด นักปฏิบัติค่ายนี้ไม่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในเชิงป้องกันป้องปราม เช่น ห้ามเยาวชนออกจากบ้านยามวิกาล สกัดกั้นอินเทอร์เน็ต เซ็นเซอร์เว็บไซต์ ห้ามแต่งตัวเปิดเผย ห้ามไว้ผมแบบนั้น แบบนี้ หรือสร้างกติกาสารพัดในการปกป้องเยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองดี ฯลฯ

แต่ค่ายนี้เขาสันนิษฐานการมีส่วนร่วม และการแสดงออกของเยาวชนในการแก้ไขปัญหา แม้ว่าสิ่งที่เยาวชนคิดอาจจะไม่สอดคล้องกับความคิด ความเห็น ความเชื่อที่ผู้ใหญ่มีอยู่ ตราบใดที่ไม่ละเมิดกติกาพื้นฐานในการเป็นพลเมืองที่ดี ส่งเสริมเสรีภาพ คุณธรรม และความรับผิดชอบ โดยให้ทางเลือก และเคารพสิทธิในการเลือก และตัดสินใจของเยาวชน

นักคิดในค่ายนี้ ผลักดันการมีนโยบายให้เกิดการส่งเสริมโอกาสทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการพัฒนาทางจิตวิญญาณของเยาวชน^๓ ส่งเสริมเยาวชนให้เป็นนักกิจกรรมสังคม และผู้นำ แม้กระทั่งเป็นผู้นำทางการเมือง

^๓ Positive Youth Development Working Group. The Adolescent Search for Purpose: The Roles of Moral, Civic and Spiritual Development A Pre-Conference at the Society for Research on Adolescence Ninth Biennial Meeting New Orleans April 11, 2002

และยังเชื่อว่า แม่สื่อจะมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของเยาวชน แต่เยาวชนสามารถจะเป็นอิสระในการเลือกรับ และปรับมาสร้างอัตลักษณ์ของตน ตราบเท่าที่เยาวชนยังมีอิทธิพลต่อสื่อในฐานะผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อ และมีพื้นที่ในการใช้สื่อได้เท่าเทียมกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นในสังคม

นักคิดค่ายนี้เชื่อว่า การพัฒนาเยาวชนให้เกิดสำนึกของการเป็นพลเมืองดี ต้องมาจากความเชื่อมั่นในศักยภาพ ให้อิสระภาพ และการสร้างโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้ โดยการเป็นสมาชิกที่มีสถานภาพเท่าเทียม มีส่วนได้ส่วนเสียในความดีงาม หรือเลวร้ายของสังคมได้เช่นกัน เยาวชนจึงจะสามารถเข้าใจเห็นคุณค่าของการร่วมรับผิดชอบ และสร้างสรรค์สังคมที่เขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นเจ้าของ ไม่แปลกแยก โดดเดี่ยว

อ่านถึงตรงนี้ ลองย้อนนึกถึงแนวคิดในการจัดการ ‘แก้ไขปัญหาเยาวชน’ ที่บ้านเรากำลังพยายามกันอย่างขะมักเขม้น โดยเฉพาะวิธีคิด วิธีวิเคราะห์ของเราต่อกรณีการใช้ชีวิตทางเพศของเยาวชน ก็ออกจะน่าหวั่นใจไม่น้อย เพราะพอนึกๆ ดูว่าอีกสัก ๒๐-๓๐ ปีข้างหน้า ตอนที่เราต้องฝากชีวิตบั้นปลายไว้กับผู้นำชุมชน ผู้นำทางสังคม ผู้บริหาร ผู้ให้บริการต่างๆ ของเรา ที่ตอนนี้กำลังเป็นเยาวชนที่กำลังได้รับการดูแล ‘แก้ไข’ ให้เป็นเยาวชนที่ดี ผู้นำเหล่านี้จะจัดการกับชีวิตแก่ๆ ของเราอย่างไรหนอ

กลัวเหลือเกินว่า จะถูกจัดระเบียบให้เป็นคนแก่ที่ดี ‘ตามแบบฉบับ’ อย่านำได้แสดงออกถึงความปรารถนาใดๆ เพราะพ้นจากวัยอันควรไปแล้ว และควรอยู่ให้เป็นที่เป็นที่ทาง อย่าล้ำเส้น อย่าเรียกร้องใดๆ

ในที่สุดก็คงได้ตายอย่างงดงามตามกรอบประเพณี

เยาวชนรวมพลังส่งเสียง

ทำงานเรื่องIWF “ต้องได้ใจทั้งผู้ใหญ่และเด็ก”

เครือข่ายเยาวชนด้านเอดส์และเพศศึกษาร่วมกันร่างแผนการทำงาน
ในชุมชน หวังสร้างความเข้มแข็งให้เพื่อนเยาวชนไทยมีภูมิคุ้มกันเรื่องเพศด้วย
ความรับผิดชอบและปลอดภัย ย้ายยุทธศาสตร์ครั้งนี้จะไปได้สวย เมื่อผู้ใหญ่ในชีวิต
เด็ก “ไม่ดูตาย”

เมื่อวันที่ ๑๒-๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสภาคริสตจักร
กรุงเทพฯ เยาวชนและผู้ใหญ่ (อาจารย์/พี่เลี้ยง) ประมาณ ๓๐ คน ซึ่งเป็นตัวแทน
จากเครือข่ายเยาวชนด้านเอดส์ประเทศไทย (YouthNet) เครือข่ายเยาวชน V-Teen
โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ รวมทั้งเครือข่ายผู้ใหญ่ใจดีจากกลุ่มละครเพื่อการ
เรียนรู้ (บางพลีย์) บันทิตเซ็นเตอร์ กลุ่มละครไม้ขีดไฟ และองค์การแพธได้ร่วม
ประชุมระดมสมองเพื่อวางยุทธศาสตร์การทำงานเพศศึกษาและเอดส์เพื่อเยาวชน
โดยเยาวชน

ผู้เข้าประชุมได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการทำงานเพศศึกษาฯ ไว้ดังนี้ คือ
เพื่อให้....

๑. เยาวชนเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศ อุปกรณ์ บริการทางสุขภาพและสังคมที่
เอื้อต่อการมีสุขภาพทางเพศ
๒. เยาวชนได้เรียนรู้และฝึกฝนกระบวนการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และ
ตัดสินใจ

๓. เยาวชนใช้ชีวิตทางเพศอย่างรับผิดชอบ
๔. เยาวชนเกิดการรวมพลัง มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาสังคม
๕. เกิดบรรยากาศทางสังคมที่เอื้อต่อการสื่อสารเรียนรู้เรื่องเพศ และมีผู้ใหญ่ที่เข้าใจ เปิดใจฟัง ยอมรับศักยภาพเยาวชนและพร้อมสื่อสารกับเยาวชน

จากนั้น การแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อช่วยกันวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องเพศ และค้นหาเป้าหมายการทำงาน โดยใช้กรณีศึกษา “เรื่องของรัน” ซึ่งสะท้อนชีวิตวัยรุ่นที่เผชิญกับการตั้งท้องไม่พร้อม ทำให้ตัวแทนเยาวชนมีความเข้าใจชัดเจนขึ้นต่อเป้าหมาย ๕ ข้อข้างต้น และยังช่วยให้การวางแผนการทำงานในแต่ละพื้นที่ได้ คำนึงถึงเป้าหมายมากขึ้นด้วย

ช่วงท้าย ผู้ร่วมประชุมต่างเห็นพ้องว่า หากต้องการให้ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นไปได้ **“อย่างใจ”** คือ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ต้องอาศัยการ **“ลดกรอบความคิด”** ของผู้ใหญ่และเด็ก อาทิ **“ดีแต่สั่ง”** (การทำงานโดยใช้คำสั่งแต่ไม่สนับสนุนติดตาม หรือแม้แต่ฟังความเห็นเด็กก่อน) **“ปล่อยไม่สุด”** (การไม่เปิดโอกาสให้เด็กทำงานอย่างเต็มที่) **“ผู้ใหญ่แอบนำร้อนมาก่อน”** (การไม่ไว้ใจว่าเด็กจะทำกิจกรรมต่างๆ ได้) ฯลฯ

ขณะเดียวกัน เยาวชนเองก็ต้อง **“เข้าใจกรอบ”** ที่ผู้ใหญ่อยู่ โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่มีระบบและขั้นตอนต่างๆ กักบออยู่ เช่น อาจขอความช่วยเหลือจากอาจารย์ในการประสานงานกับผู้บริหาร หรือหน่วยงานภายนอก ฯลฯ ผู้ร่วมประชุมเชื่อว่า หากเข้าใจหรือลดกรอบเหล่านี้ลงบ้าง การทำงานเพศศึกษาจะ เป็นไปอย่างราบรื่นและสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนได้อย่างแท้จริง

เครือข่ายกลุ่มเยาวชน V-Teen โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ

กลุ่มเยาวชน V-Teen โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ เป็นเครือข่ายเยาวชนที่เกิดขึ้นในโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๖ โครงการฯ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโลกเพื่อแก้ไขปัญหาเอดส์ วัณโรคและมาเลเรีย เยาวชนกว่าแสนคนมีโอกาสได้เรียนเพศศึกษาในห้องเรียน และกว่า ๗๐๐ คน มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมค่ายเยาวชนก้าวอย่างอย่างเข้าใจ หลายคนได้ก้าวสู่การเป็นแกนนำโดยร่วมผลักดันกิจกรรมรณรงค์เรื่องเพศศึกษาเพื่อเยาวชน และได้รวมตัวกันเป็นเครือข่ายเยาวชน V-Teen ในพื้นที่ต่างๆ (สนใจรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ www.teenpath.net)

๑. เครือข่ายเยาวชนอาชีวศึกษา : จังหวัดอุดรธานี นครศรีธรรมราช และชลบุรี

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

หน่วยงานประสานงานและสนับสนุนกลุ่มเยาวชนอาชีวศึกษาใน
ส่วนกลาง

ผู้ประสานงาน อาจารย์สุจิตรา โปร่งแสง (อ.ดา)

โทรศัพท์ (๐๘) ๑๘๓๔-๙๔๔๖

ผู้ช่วย คุณขโลธร เรืองจันทร์ (จ๋า)

โทรศัพท์ (๐๘) ๔๑๖๔-๙๕๕๖

ที่อยู่ติดต่อ สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ วังจันทร์เกษม เขตดุสิต

กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ (๐๒) ๒๘๑-๕๕๕๕ ต่อ ๑๔๐๘

โทรสาร (๐๒) ๒๘๒-๙๓๕๔

e-mail: boonprong@yahoo.com

กลุ่มเยาวชนที่เป็นเครือข่าย ๓ กลุ่ม คือ

- ๑.๑ ชมรมหมากเล็บแมว จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๒ กลุ่มมหาสดัม จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ๑.๓ กลุ่มบาลีสาย จังหวัดชลบุรี

๑.๑ ชมรมหมากเล็บแมว จังหวัดอุดรธานี

เกิดจากการรวมตัวของเยาวชนอาชีวศึกษา ๙ แห่งในจังหวัดอุดรธานี หลังจากได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโครงการก้าวอย่างฯ และสร้างสรรค์กิจกรรมสำหรับเยาวชนด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อชมรมว่า “หมากเล็บแมว” ซึ่งเป็นต้นไม้ชนิดหนึ่ง ลักษณะต้นเป็นไม้พุ่ม ออกผลตามกิ่งลักษณะเป็นพวง แต่ละพวงอยู่กระจัดกระจาย เหมือนกลุ่มเยาวชนที่ต่างอยู่คนละวิทยาลัย แต่มารวมกันเป็นทีมเหมือนพุ่มหมากเล็บแมว

อนึ่ง “หมากเล็บแมว” เป็นต้นไม้มีหนาม จึงเปรียบหนามเป็นการป้องกันตัวเยาวชนให้มีชีวิตและสุขภาพทางเพศที่ปลอดภัย โดยหนามจะมีความแหลมคมเหมือนเราในฐานะเยาวชนที่มีความรู้เต็มเปี่ยม

ประธานชมรม

นางสาวพูนสุข คุริมา (ปลา)

โทรศัพท์ (๐๘) ๖๖๓๘-๕๑๐๐

e-mail: pla_poonsook@hotmail.com

ประธานที่ปรึกษาชมรม

อาจารย์เจริญ ไชยสมคุณ

อาจารย์ผู้ประสานงาน

อาจารย์ศรีวรรณ เจริญเจริญ

ที่อยู่ติดต่อ

วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวอุดรธานี
กิโลเมตรที่ ๒๕

ถนนมิตรภาพอุดร-หนองคาย

อ.เพ็ญ จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐

หรือ ตู้ ปณ. ๒๓๔ ปณจ. อุดรธานี ๔๑๐๐๐

โทรศัพท์ (๐๔๒) ๒๕๑-๔๐๖

โทรสาร (๐๔๒) ๒๕๑-๔๐๗

เว็บไซต์: www.vteen-udon.th.gs

๑.๒ กลุ่มเยาวชนมหาสดัม จังหวัดนครศรีธรรมราช

มหาสดัมเป็นกลุ่มนักศึกษาอาชีวศึกษา ๑๑ แห่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้รับการพัฒนาศักยภาพในโครงการก้าวอย่างฯ โดยกลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้ “บางเพลย์” (Bangplay) ในระยะเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมา (๒๕๔๘) กลุ่มมหาสดัมได้เป็นแกนนำสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาและชุมชน

มหาสดัม หรือ มหาสดำ (ชื่อเรียกตามพันธุ์ไม้) เป็นพันธุ์ไม้ตระกูลเฟิร์น ถือกำเนิดและมีมาตั้งแต่ยุคไดโนเสาร์ เฟิร์นชนิดนี้เป็นประโยชน์ต่อระบบนิเวศอย่างมาก ลำต้นมีขนาดใหญ่ สูงเด่นเป็นสง่าคล้ายต้นหมาก ใบสีเขียวเข้ม ซึ่งในประเทศไทยพบว่ามีอยู่เฉพาะเทือกเขาหลวงในจังหวัดนครศรีธรรมราชเท่านั้น พวกเราใช้ชื่อมหาสดัมเพื่อเปรียบเทียบว่า แม้กลุ่มเยาวชนมหาสดัมจะเป็นเพียงกลุ่มเยาวชนเล็กๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่หากได้รับโอกาสก็จะสามารถแสดงศักยภาพพร้อมที่จะเป็นพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์ให้กับต้นกล้ามหาสดำได้เจริญเติบโตอย่างมีศักยภาพ ตามสโลแกนที่ว่า “รุ่นเรา เราเลือก เรารับผิดชอบ”

ประธานกลุ่ม	นายพัฏฐพล อําภารส (นก) วิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี โทรศัพท์ (๐๘) ๙๒๘๙-๑๒๓๙ e-mail: nilasnok@hotmail.com
ผู้ประสานงานหลัก	นายพุทธพจน์ ตริโกรี (เอ็กซ์) เลขานุการกลุ่ม (เยาวชน) วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช โทรศัพท์ (๐๘) ๖๗๔๕-๒๙๑๑ e-mail: narak_j@hotmail.com, webmaster_x@msn.com
อาจารย์ที่ปรึกษา	นางสาวอารณ์ คชินทร (อ.พิงค์) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือ นครศรีธรรมราช โทรศัพท์ (๐๘) ๙๘๗๒-๐๓๙๒ e-mail: s-pinks@hotmail.com
ที่อยู่ติดต่อ	กลุ่มมหาสดัม ๒๑๔/๓ หมู่ ๑ ต.ท่าศาลา อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๑๖๐ e-mail: narak_j@hotmail.com, niklasnok@hotmail.com www.maharsadum.th.gs

๑.๓ กลุ่มเยาวชนบาลีสาย จังหวัดชลบุรี

เยาวชนจากเครือข่ายอาชีวศึกษา ๘ วิทยาลัยในจังหวัดชลบุรี ได้จัดตั้งกลุ่ม “บาลีสาย” ขึ้นเมื่อ ๑๗ มี.ค. ๒๕๔๙ เพื่อพัฒนาแนวร่วมการทำงานเพศศึกษาและ

เอดส์ในกลุ่มเยาวชนด้วยกันอย่างต่อเนื่อง บาลีฮาย เป็นชื่อชายหาดแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เป็นสถานที่แทนความรู้สึกของเยาวชน ที่เปรียบตัวเองเป็นท่าเทียบเรือ ที่พร้อมให้เพื่อนๆ ได้ฟังฟังในเรื่องเพศศึกษาและเอดส์ เพื่อให้ทุกคนเท่าทัน พร้อมเผชิญกับสังคมที่วุ่นวายกว้างใหญ่ดุจท้องทะเลที่มีคลื่นลม

ประธานกลุ่ม	นายสมภพ ฟูมนิคม (เก่ง) วิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม
ผู้ประสานงาน	นายสูงศักดิ์ เทพชัย (ป้อม) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชลบุรี โทรศัพท์ (๐๘) ๕๒๗๖-๕๒๑๖ e-mail: pom_zombie@thaimail.com
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์สุชิลลา ยันตพงศ์พิพัฒน์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชลบุรี โทรศัพท์ (๐๘) ๑๖๕๘-๘๕๕๒ e-mail: ymca2548@hotmail.com

๒. เครือข่ายเยาวชน : กลุ่มเยาวชนด้อมโฮมอีสาน

กลุ่มด้อมโฮมอีสาน ได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อ ๑๕ มี.ค. ๒๕๔๙ เพื่อมารวมตัวรวมพลัง และร่วมใจกันทำงานเรื่องเพศและเอดส์ เยาวชนด้อมโฮมอีสานเกิดจากการรวมตัวกันของเยาวชนซึ่งมาจากโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ รวม ๑๑ โรงเรียน ภายใต้โครงการก้าวอย่างเข้าใจ กลุ่มเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ โรงเรียนปทุมพิทยาคม โรงเรียนเกษมสิมาวิทยาคาร โรงเรียนสหธาตุศึกษา โรงเรียนช่องเม็กวิทยา และโรงเรียนเวทวันวิทยา ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ โรงเรียนไกรภักดีวิทยา โรงเรียนราชสีไศล โรงเรียนยางชุมน้อยพิทยาคม โรงเรียนโนนปูนพิทยาคม

โรงเรียนดงรักวิทยา และโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย โดยยังร่วมกับกลุ่มเยาวชน
ในจังหวัดอุบลราชธานีอีก ๒ กลุ่ม คือ ฮักแพงแบ่งอุบลและกลุ่มเพื่อนวัยใส

ผู้ประสานงานหลัก (องค์กรภาคี คือ โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์
จ.อุบลราชธานี)

๑. นางสาวณัฐิยา พรหมบุตร พยาบาลวิชาชีพ ๗
โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์
โทรศัพท์ (๐๘) ๖๕๘๑-๖๓๙๗

๒. นางสาวกนกวรรณ ทาสอน พยาบาลวิชาชีพ ๗
โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์
โทรศัพท์ (๐๘) ๙๖๒๖-๙๒๒๗

ที่อยู่ติดต่อ

โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์

๒๑๒ ถ.แจ้งสนิท อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

โทรศัพท์ (๐๔๕) ๒๘๑-๐๔๖

โทรสาร (๐๔๕) ๒๘๑-๐๔๖

e-mail: prasri_tc@yahoo.com

● **ผู้ประสานงานหลัก (เยาวชน) “กลุ่มด้อมโฮมอีสาน” จังหวัดอุบลราชธานี**

ประธาน

นายปรีชา นนทะแก้ว (ปาร์ตี้)

กลุ่มเพื่อนวัยใสเข้าใจเจดส์

โทรศัพท์ (๐๘) ๕๘๖๐-๙๐๔๔

รองประธาน

๑. นายชุนันท์ วามะขັນ (หนู่ย)

โรงเรียนนารีนุกูล

โทรศัพท์ (๐๘) ๙๓๒๖-๘๔๘๗

- เลขานุการ
๒. นางสาวสุพัตรา อัจฉิวิชัย (ปาน)
โรงเรียนเวทวันวิทยา
 ๑. นางสาวกฤษณา สมตา (เอ๋ม)
โรงเรียนเกษมสีมาวิทยาคาร
โทรศัพท์ (๐๘) ๗๒๕๒-๖๑๖๘
 ๒. นายปรีวัตร สีทา (โบท)
โรงเรียนเกษมสีมาวิทยาคาร
โทรศัพท์ (๐๘) ๙๙๕๖-๕๑๐๕

ปฏิคมและประชาสัมพันธ์

๑. นายทักษิณานันท์ รอบคอบ (เล็ก)
กลุ่มเพื่อนวัยใสเข้าใจเอตส์
โทรศัพท์ (๐๘) ๑๓๙๐-๓๗๐๑
๒. นายถาวร ใสแสง (เอก)
โรงเรียนสหชาติศึกษา
๓. นายสมรภูมิ ลำภา (บี)
โรงเรียนนารีนุกูล

● **ผู้ประสานงานหลัก (เยาวชน) “กลุ่มคุ้มโสมอีสาน” จังหวัดศรีสะเกษ**

ประธาน นายอภิสิทธิ์ ขาวกล้า (ตุ้ย)
โรงเรียนราชสีลา
โทรศัพท์ (๐๘) ๕๙๒๙-๓๓๖๓

รองประธาน ๑. นายอภิวัฒน์ นามันเทิง (แป๋ม)
โรงเรียนยางชุมน้อยพิทยาคม
โทรศัพท์ (๐๘) ๙๖๒๖-๙๓๙๑

๒. นางสาวสุจิตรา สาขา (นุ้ย)
โรงเรียนไกรภักดีวิทยาาคม
โทรศัพท์ (๐๘) ๕๗๖๖-๕๒๙๕๒
- เลขานุการ ๑. นางสาวชมพูนุท โพธิ์ขาว (นุท)
โรงเรียนไกรภักดีวิทยาาคม
โทรศัพท์ (๐๘) ๑๖๓๑-๕๒๐๙
๒. นายธีรยุทธ วิรุณพันธ์ (ป๊อ)
โรงเรียนราชสีมา
โทรศัพท์ (๐๘) ๗๒๖๐-๑๖๐๕
๓. นางสาวจิราพร ฐวี (กบ)
โรงเรียนดงรักวิทยา
โทรศัพท์ (๐๘) ๗๒๖๐-๑๖๐๕

ปฏิคมและประชาสัมพันธ์

๑. นางสาวยุวธิดา บุญมา (ดา)
โรงเรียนโนนป่วนวิทยาาคม
๒. เด็กหญิงทิฆัมพร จีบสุวรรณ (น้อง)
โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย
โทรศัพท์ (๐๘) ๕๔๙๕-๙๕๐๓

๓. เครือข่ายเยาวชน V-Teen กรุงเทพฯ

เกิดจากฐานการทำงานสื่อสารเรื่องเพศโดยเยาวชนผ่านค่าย ICT ในช่วงสองปีที่ผ่านมาจากโครงการก้าวอย่างๆ โดยในปีที่ ๓ นี้ โรงเรียนที่ได้สนับสนุนงานเยาวชนอย่างต่อเนื่องได้รวมตัวกัน ๖ โรงเรียน แบ่งตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร (สพท.กทม.) ๑, ๒ และ ๓ คือ

สพท.กทม. เขต ๑ (๒ โรงเรียน) คือ โรงเรียนมักกะสันพิทยาศาสตร์ และ
โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง

สพท.กทม. เขต ๒ (๑ โรงเรียน) คือ โรงเรียนสตรีวิทยา ๒

สพท.กทม. เขต ๓ (๓ โรงเรียน) คือ โรงเรียนทวีธาภิเศก, โรงเรียน
วัดบวรเมณฑล และโรงเรียนนวมวิทย์วิทยาเขต รัชมนังคละภิเศก

ประธานแก่นนำเยาวชน นายรุจิระ เพชรรุ่ง (ไนท์)

โรงเรียนวัดบวรเมณฑล

โทรศัพท์ (๐๘) ๔๐๒๐-๒๕๖๐

ประธานกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์วิรัช โกเศษฐ

โรงเรียนวัดบวรเมณฑล

โทรศัพท์ (๐๘) ๙๐๐๙-๖๒๐๙

องค์กรสนับสนุนศักยภาพเยาวชน V-Teen โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ

๑. กลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางพลีย์ (Bangplay)

อาจารย์ไพบุลย์ โสภณสุภาพ (เอ๋) โทรศัพท์ (๐๘) ๑๕๖๖-๕๕๖๔

๒. โครงการปลาฉลาม บราวเซอร์ บริษัท บัณฑิตเซ็นเตอร์ จำกัด

คุณพีรณัฐ สุวรรณรัตน์ (เอ็ด) โทรศัพท์ (๐๘) ๖๙๙๒-๙๙๙๔

๓. ศูนย์ประสานงาน สำนักข่าวเด็กและเยาวชน จ.พะเยา

(ขบวนการตาสับปะรด)

คุณวรรณพร เพชรประดับ (อ้อม) โทรศัพท์ (๐๘) ๑๖๙๕-๙๑๔๓

๔. เครือข่ายอาจารย์เพศศึกษาและองค์กรภาคีโครงการก้าวอย่างเข้าใจ
ในแต่ละพื้นที่ (Nodes)

๕. องค์การแพธ โทรศัพท์ (๐๒) ๖๕๓-๙๕๖๓-๕

สุกิตา ศรีบุตรวงศ์ (ต๋อง) โทรศัพท์ (๐๘) ๙๘๔๐-๕๙๕๕

อริสา สุมาลย์ (เหมียว) โทรศัพท์ (๐๘) ๙๑๖๙-๓๙๖๕

อุษาสินี ธีรทอง (ใหม่) โทรศัพท์ (๐๘) ๙๔๔๙-๙๐๙๔

แผน้องค์กรร่วมงานส่งเสริมศักยภาพเยาวชน

กลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางพลีย์ (Bangplay)

แนวคิดการทำงาน

- การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้จากการผ่านกระบวนการทางการละคร (Drama Process)
- ละครเป็นเครื่องมือในการเล่นส่งเสริมจินตนาการ
 - อันจะนำไปสู่ การเรียนรู้ การรู้จักตนเอง เสริมสร้างความมั่นใจ
 - พัฒนาทักษะความคิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักแก้ไขปัญหาและสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตจริงได้

ลักษณะงานและกิจกรรม

๑. งานด้านการพัฒนาเยาวชนโดยผ่านกระบวนการทางการละคร
๒. งานพัฒนาเยาวชนจากการชมศิลปะการละคร
 - โดยการนำละครเข้าไปสู่ชุมชนเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสชมการแสดงในรูปแบบต่างๆ
 - เชื่อว่าละครที่ดีจะสร้างแรงบันดาลใจที่ดี ช่วยพัฒนาความคิด และสามารถพัฒนาให้เกิดผลงานที่สร้างสรรค์
๓. การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้อื่นๆ
 - การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของโครงการรณรงค์
 - กิจกรรมสำหรับเยาวชน

ที่อยู่ติดต่อ เลขที่ ๔๔ ซอยรามคำแหง ๕๒ แขวงหัวหมาก

เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

โทรศัพท์ (๐๒) ๓๗๗-๙๗๓๒ หรือ (๐๘) ๑๕๖๖-๕๕๖๔

บริษัท บัณฑิตเซ็นเตอร์ จำกัด

บริษัท บัณฑิตเซ็นเตอร์ จำกัด เป็นบริษัทที่ทำงานด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การจัดการความรู้ ฝึกอบรมสื่อการสอน มีโครงการปลาวาพ บราวเซอร์ เป็น บราวเซอร์ภาษาไทยตัวแรกของเมืองไทยที่มีส่วนติดต่อผู้ใช้เป็นภาษาไทย ซึ่งใช้งานได้ดีในระดับเดียวกับเว็บบราวเซอร์ชั้นนำอื่นๆ เช่น Microsoft Internet Explorer, Netscape Navigator หรือ Opera แต่มีความสะดวกในการใช้งานมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากเมนูการใช้งานสามารถสลับภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ และมีระบบ **Dictionary อัจฉริยะ** ที่สามารถแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยบนเว็บได้

ทั้งนี้โครงการปลาวาพ บราวเซอร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการใช้งาน อินเทอร์เน็ตของคนไทย และผู้เริ่มต้นอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสนับสนุนเด็กและเยาวชนในด้านการเรียนรู้จากการใช้งานอินเทอร์เน็ต อย่างถูกวิธีและปลอดภัย โดยโครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ที่อยู่ติดต่อ บริษัท บัณฑิตเซ็นเตอร์ จำกัด

๕๙/๕ ซ.พหลโยธิน ๓๓ ถนนพหลโยธิน

แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ (๐๒) ๙๓๓๐-๑๘๐๒ โทรสาร (๐๒) ๙๓๓๐-๑๘๐๘

เว็บไซต์บริษัท บัณฑิตเซ็นเตอร์ จำกัด

www.bunditcenter.com

เว็บไซต์ปลาวาพ บราวเซอร์

www.plawan.com

ภาพกิจกรรม

งานเอดส์แห่งชาติ

๑๓-๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ภาพกิจกรรม

งาน **เอตส์** ภาคประชาชน

๒๓-๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ภาพกิจกรรม

สื่อ ละคร

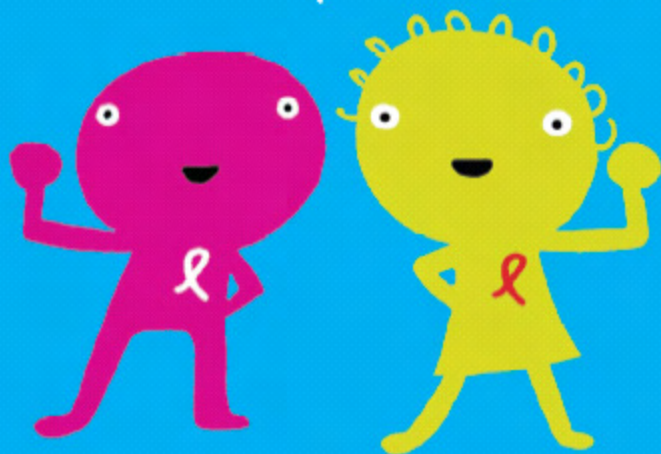
และ ICTeen

ภาพกิจกรรม

Our Generation
Our Decision
Our Responsibility

สนับสนุนโดย โครงการกองทุนโลก

